Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 1 (1251) ♦ Четвер, 4 січня 1996 року ♦ Ціна договірна

Січень. Бюджет. Корективи

Комісія Верховної Ради з питань бюджету має намір внести значні корективи до проекту бюджету на 1996 рік, поданого урядом.

Як повідомив агентству «Інтерфакс-Україна» голова Комісії Верховної Ради з питань бюджету Микола Азаров, комісія має намір «зняти з доходної частини ті джерела, які сформовані на основі проектів законодавчих актів». За оцінкою М. Азарова, за рахунок цього доходну частину бюджету може бути скорочено на 200 трлн. крб.

Додаткові джерела надходжень до бюджету можуть бути створені за рахунок розширення бази оподаткування. За оцінкою М. Азарова, слід запровадити податок на дивіденди для громадян, а також замінити податок на прибуток патентною формою оплати для тих підприємств, які працюють безприбутково або приховують свої доходи.

«Запроваджуватимуться відрахування на надання патенту, і нині вирішується, у якій формі це буде сформульовано в законі», — сказав М. Азаров. Запровадження патентної форми оплати дасть змогу мобілізувати до бюджету близько 100 трлн. крб.

За рахунок розширення переліку підакцизних товарів до бюджету може надійти близько 40 трлн. крб.

М. Азаров також повідомив, що члени комісії обговорюють можливість запровадження грошової застави під час провадження попереднього слідства. «Така грошова застава, по суті, є формою кредитування бюджету», — сказав він.

У видатковій частині проекту бюджету 1996 року комісія має намір скоротити витрати на утримання виконавчих органів влади і громадських організацій. Буде переглянуто перелік різних фондів, відрахування до яких вважаються за обов'язкові.

Проект бюджету на 1996 рік складено на основі Закону України «Про бюджетну систему» і постанови Верховної Ради «Про основні напрями бюджетної політики на 1996 рік», або бюджетної резолюції.

Доходна частина державного бюджету становитиме 2,588 квдрлн. крб., а видаткова — 3,016 квдрлн. крб. за граничного рівня дефіциту 427 трлн. крб., або 6 % від ВВП.

Обговорення проекту бюджету 1996 року парламентом заплановано на другу половину січня.

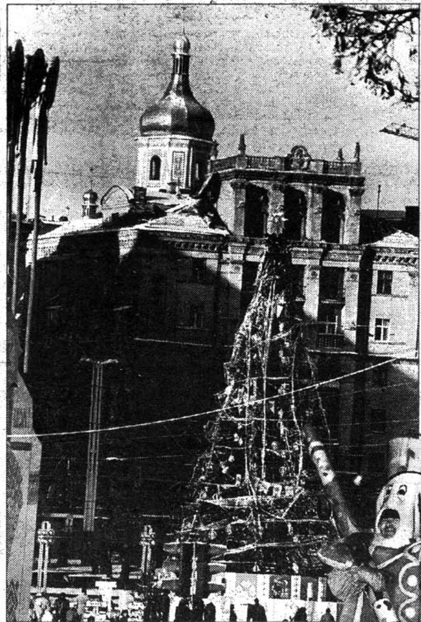
ІНТЕРЕСИ У НАС СПІЛЬНІ?

У Києві відбудуться переговори глав військових відомств України, Росії і США, — повідомляє Укрінформ. Для проведення двосторонніх переговорів з українським керівництвом, а також для тристоронньої зустрічі з міністром оборони України Валерієм Шмаровим і міністром оборони Російської Федерації Павлом Грачовим до Києва сьогодні прибуде міністр оборони США Уільям Перрі. Передбачається, що під час зустрічей з Президентом України Леонідом Кучмою і своїм українським колегою військовий міністр США вестиме розмову про зобов'язання американської сторони зміцнювати оборонне партнерство з Україною, підтримувати торгівлю та інвестиції в нашу країну, про розвиток співробітництва в рамках програми «Партнерство заради миру» і допомогу Україні в налагодженні міцних регіональних зв'язків.

5 січня Валерій Шмаров, Уільям Перрі, Павло Грачов візьмуть участь у завершальному етапі знищення шахтно-пускової установки для міжконтинентальних балістичних ракет у Первомайську (Миколаївська область), у церемонії передачі українським військовослужбовцям жилих будинків, споруджених на кошти США в рамках ініціативи, яка покликана допомогти Україні в знищенні успадкованої від радянської доби зброї масового ураження.

Новорічний Хрещатик

Старий, аж надто досвідчений, збуджений, з голочки вдягнутий. Новий — і тому завжди загадковий, готовий до конкуренції зі старим. Усе це про рік минулий і про рік нинішній. У слушності цих епітетів найкраще пересвідчуєшся на центральній вулиці столиці — Хрещатику. І саме 31 грудня, коли засвічуються вогні красуні-ялинки, і ти раптом помічаєш, що починаєш розмовляти з оточуючими тебе людьми білими віршами. Втім, необов'язково. Можна говорити і в риму. Все залежить від настрою і оточення.

(Закінчення на 9-й стор.).

Зимові пригоди

Коли б машинам ковзани, а людям — крила...

За даними Головного управління державної автоінспекції України, 90 відсотків передноворічних автопригод сталося не з вини водіїв, а через безвідповідальність шляховиків. Так, приміром, на маршруті Хмельницький—Вінниця—Житомир—Київ до кожної машини треба було б чіпляти ковзани, щоб вона хоч якось могла рухатися. Та передноворічні біди — то була лише репетиція. В перший день нового року снігопади і хуртовина запанували на Поділлі. Села залишилися відрізаними від райцентрів, а райцентри — від центральних автомагістралей. Навіть автопоїзди на широких магістралях позакидало снігом. Зо два грейдери, що були силоміць випхані на дороги міліцією, не могли дати ради. То тут, то там чулося розпачливе:

— О Боже, то де ж ті шляховики?!

А тим часом сніг дедалі дужче вкривав міста і села. Така сама ситуація на Поділлі тривала і 2 січня. На жаль, навіть у Хмельницькому комунальні служби виявилися безпорадними. Два північні мікрорайони — Виставка і Озерна — зосталися без тролейбусного сполучення. Одне слово, перші дні нового року серйозно проекзаменували господарські структури. Вони вкотре довели свою нездатність керувати ситуацією за надзвичайних обставин.

Крім Хмельниччини, позакидало снігами й Вінниччину та Тернопільщину. На жаль, не обійшлося без нещасних випадків. Так, через невчасний приїзд «швидкої» двоє тернополян померло.

Служити народові України

47 військовослужбовців Кримської військово-морської бази ЧФ склали українську присягу.

Моряки Чорноморського флоту продовжать службу на ракетних катерах та в берегових підрозділах, що їх передають ВМС України згідно із затвердженим міністрами оборони України та Росії планом-графіком.

Близько 300 офіцерів, мічманів ЧФ подали також заяви про перехід на службу до ВМС України.

Нас вітають з п'ятиріччям

Прийміть найщиріші поздоровлення з нагоди п'ятої річниці від дня виходу у світ першого номера газети «Голос України».

Газета, яка сьогодні є справді масовим і популярним виданням серед широких верств народу, зароджувалася водночас з розбудовою нашої незалежної держави. Віддзеркалюючи сьогодення — складне, суперечливе, часом драматичне, «Голос України» є активним пропагандистом політики, спрямованої на розв'язання актуальних соціально-економічних проблем суспільства.

Бажаю всьому редакційному колективу доброго здоров'я, творчої наснаги і добрих справ в ім'я процвітання України.

З повагою

Анатолій ЄПІФАНОВ,
голова Сумської обласної державної адміністрації, голова обласної Ради народних депутатів.

(Інші привітання читайте на 16-й стор.).

Кредит — до річниці візиту

28 грудня в Ексімбанку Японії підписано угоду про надання Україні кредиту — 200 млн. дол. (50 млн. — експортний та 150 млн. — реабілітаційний кредит), згідно з домовленостями, досягнутими у ході переговорів під час візиту до Токіо Президента України Леоніда Кучми.

ЛЕОНІД КУЧМА: «АПК НА ДІЛІ МАЄ СТАТИ ПРІОРИТЕТОМ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ»

З виступу Президента України на Всеукраїнській нараді з питань агропромислової політики 27 грудня 1995 року

За відомими оцінками і наших і закордонних експертів Україна відноситься до числа країн з найбільш високим рейтингом щодо потенційних можливостей агропромислового виробництва.

Основним нашим національним багатством, без сумніву, є концентрація найбільш родючих у світі чорноземів і достатньо висока кваліфікація й відома усьому світові працелюбність українського селянина. В Канаді мені однозначно заявляли: успіхи в розвитку сільськогосподарського виробництва цієї країни значною мірою пов'язані з внеском українських поселенців. Про це ми говорили і в Аргентині, і в Бразилії. Отже йдеться про генетичні корені нашого народу, на які ми зобов'язані спиратися у своїй політиці, зміцнювати їх.

Знову ж таки за оцінками експертів, за умов інтенсивного розвитку, Україна вже у найближче десятиріччя має цілком реальні можливості приєднатися до групи країн основних виробників сільськогосподарської продукції. При цьому не можна не брати до уваги й те, що в докризовий період виробництво сільгосппродукції на душу населення України мало чим відрізнялося за своїми обсягами від показників розвинених в аграрному відношенні країн Заходу. Натомість у виробництві промислової продукції наше відставання було більшим.

При визначенні перспектив розвитку АПК та його подальшого місця в нашій економіці ми повинні враховувати, з одного боку, наше географічне положення, достатньо розвинуту інфраструктуру. З іншого — наявність потенційно місткого, практично не обмеженого ринку збуту продукції АПК як на внутрішньому ринку, так і на ринках країн СНД, тобто там, де традиційно протягом багатьох десятиріч Україна була базовим постачальником найважливіших видів сільськогосподарської сировини, а також на ринках Центральної та Східної Європи.

Хочу наголосити: якщо врахувати наявний світовий досвід, за яким окремі країни у найстисліші строки різко підвищували обсяги сільськогосподарського виробництва, і на базі такого досвіду реалізувати наші переваги, то така перспектива для України є цілком реальною.

Чи має інша галузь народного господарства України такі чи близькі до цього порівняльні переваги?

Відповідь однозначна: порівняльні переваги української економіки зосереджуються головним чином у сільському господарстві. **Звідси очевидний висновок: АПК не на словах, а на ділі має стати сферою пріоритетної політики держави, лідером у виведенні економіки з кризи.**

Звичайно, що при такій постановці питання не йдеться про послаблення нашої уваги індустріальній сфері. Перш за все — високотехнологічному виробництву, зміцненню позицій того, що також формує економічне обличчя держави. Ці два процеси є не лише несуперечливими, а й такими, що доповнюють один одного.

Виходячи з цієї принципової позиції, необхідно враховувати:

— по-перше, те, що від результатів сільськогосподарського виробництва значною мірою залежить робота переробних галузей з найбільш швидким оборотом капіталу, що сприятиме його нагромадженню не лише для власних потреб АПК, а й економіки загалом;

— по-друге, вагомий вплив роботи АПК на зміни обсягу валового внутрішнього продукту. За нормальних умов 1% росту виробництва сільгосппродукції дає 3—4% (з врахуванням переробки та реалізації) росту ВВП;

— по-третє, експортні можливості АПК, які утворюють на основі їх ефективної реалізації об'єктивні передумови швидкого подолання дефіциту торговельного та платіжного балансів;

— по-четверте, значення всебічного розвитку АПК щодо вирішення широкого комплексу завдань соціальної політики, забезпечення умов зростання життєвого рівня населення. Це для нас сьогодні є визначальним.

Але для того, щоб перетворитися в лідера економічного росту, сільське господарство України, а точніше весь АПК, має стати одночасно і лідером економічних реформ.

Однак не можна не враховувати й того, що продуктивність праці у цій сфері була в 4—5 разів нижчою від рівня західних країн. Змінити цю ситуацію держава прагнула не одну п'ятирічку. Для цього селу виділялися велетенські капіталовкладення. Однак становище залишалося незмінним. Це добре відомо. Причина полягала в нераціональній, напівфеодальній за своїм змістом системі виробничих відносин, відсутності мотивації праці, наявності згубної зрівнялівки і таке інше.

Через те основою основ вирішення високих завдань розвитку АПК є здійснення спільними зусиллями узгодженої за своїм змістом і засобами, сприйнятної суспільством аграрної реформи.

У питаннях реформування АПК нам не потрібно розпочинати все з нуля.

У поточному році дано старт земельній реформі, перебудові організаційної структури виробництва та реалізації сільгосппродукції, проведена складна, однак вкрай необхідна, цінова лібералізація, багато в чому незалежна від України. Вперше за останні 5 років держава не вдалася до використання емісійних вливань у сільське господарство. І те, що знову ж таки вперше в осінньо-зимовий період відбувається не карколомне зростання, а зниження темпів інфляції — один з результатів зробленого.

До цього приплюсуйте й таке: нинішнього року зведено до мінімуму спад сільськогосподарського виробництва. Валова продукція сільського господарства зменшиться за поточний рік всього на два відсотки, проти 17-ти у 1994-му.

Люди на місцях, безпосередньо ті, хто робить на селі справу, повірили у безповоротність цього процесу. Ми маємо нині досить вагому суспільну підтримку.

Але лишається ще багато невирішених болючих питань, наприклад, фінансово-інвестиційного забезпечення аграрних перетворень.

Додаткових інвестиційних ресурсів держава не має. Подолати кризу у фінансово-інвестиційному секторі нам ще не вдалося. Ми ні за яких обставин не можемо вдатися до випуску інфляційних грошей. Така емісія, як це добре відомо, не на користь селянам.

На що в такому разі можемо розраховувати?

Головне — загальне поліпшення інвестиційного клімату в державі на основі подальшої грошової стабілізації. Уже наступного року ми матимемо всі реальні можливості утримати місячну інфляцію у межах, що не перевищують 2 відсотків. А це основа формування додаткових фінансових ресурсів банківськими структурами, їх більш повного спрямування у виробничу сферу. Треба все зробити, щоб вони пішли на основі утвердження відповідних економічних передумов у пріоритетні галузі економіки і перш за все в структури АПК.

Друге джерело — мобілізація для цих цілей вільних коштів, що знаходяться на руках населення. В країнах Заходу вони складають основний інвестиційний ресурс.

Третє джерело — бюджетні асигнування цільових програм: розвитку насінництва, племінної справи, родючості грунтів, ветеринарного забезпечення, меліорації та водного господарства, підготовки та перепідготовки кадрів для села та інших.

Особливо актуальною в цьому є проблема фінансування робіт по захисту земель, підвищенню їх родючості. Це в аграрній політиці одне із ключових завдань.

У цьому зв'язку Кабінет Міністрів має уважно розглянути пропозицію, яка вноситься спеціалістами щодо утворення за рахунок частини коштів земельного податку, а також коштів від орендної плати за землю, створення позабюджетного інноваційного Фонду охорони земель. Кошти цього Фонду могли б у цільовому порядку використовуватися для фінансування Національної та обласних програм охорони земельного фонду України.

В тому ж контексті має розглядатися і інша, не менш значуща проблема — проблема розвитку насінництва та племінної справи.

Є чимало господарств, що працюють на рівні світових досягнень селекції та генетики. Їх досвід повинен знайти широке застосування. Для цього, ясна річ, необхідні відповідні організаційні заходи та додаткові фінансові ресурси.

Ми зобов'язані постійно вишукувати такі ресурси навіть за рахунок утиснення інших бюджетних видатків. Якщо хочемо справді забезпечити пріоритетний розвиток села, то іншого шляху просто не маємо.

Четверте, виключної ваги джерело формування фінансових ресурсів для села — активна робота по мобілізації іноземних кредитів та інвестицій. Про це вже наголошувалося у доповіді Прем'єр-міністра. АПК вже сьогодні є одним з найбільш привабливих для іноземного інвестора секторів економіки. Ця привабливість буде зростати. Тут треба все робити, щоб активізувати цей процес і терміново переглянути сам механізм використання.

Є й інші джерела формування фінансових ресурсів для села, які при здійсненні конструктивної аграрної політики можуть стати основою відродження його виробничого потенціалу.

Однак при усій їх значущості вирішальними є внутрішні нагромадження розширеного відтворення кожного господарства. На жаль, вони сьогодні мінімальні. Відбувається процес звуженого відтворення. Росте збитковість господарств.

Чи існують можливості виправлення цього стану? Переконаний, що вони є.

Проблемою номер один в цьому є відновлення цінового паритету. Але тут діють об'єктивні фактори, що не можуть не враховуватися. Вони пов'язані перш за все з ростом цін на енергоносії, а відповідно й інших товарів матеріально-технічного забезпечення села.

Однак і тут формуються підвалини стабілізації. Найбільш критичними у цьому були 1994 і поточний роки, коли ми переходили на світові ціни. Нині цей процес в основному завершено. Наступного року буде здійснено комплекс заходів щодо регулювання цін на матеріально-технічні ресурси власного виробництва: електроенергію, міндобрива, сільгосптехніку тощо.

Врахуйте і значне розширення у наступному році лізингового обслуговування господарств і те, що оплата сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва по лізингу буде здійснюватися протягом 3—5 років. Це досить вагомий товарний кредит, що буде надано селу. Водночас буде приведена у відповідність до сучасних вимог митна політика щодо сільськогосподарської техніки і запасних частин до неї.

Ми будемо поступово йти шляхами зниження податкового пресу на сільгоспвиробника. Деякі кроки в цьому передбачаються проектом бюджету наступного року.

Нам потрібно, врешті-решт, перевести розмови про єдиний земельний податок у практичну площину. Із запровадженням податку на землю ми зможемо вирішити одну із найгостріших економічних проблем: утворення для господарств з різними природно-кліматичними умовами адекватних умов формування фінансових ресурсів, їх нагромадження.

Сьогодні ринок формує єдину ціну реалізації, а об'єктивні умови виробництва різні. Звідси — збитковість багатьох господарств, яка не пов'язана з рівнем їх господарювання. Єдиний податок на землю дає можливість виправити цю економічну несправедливість.

Повторюю: йдеться про проблему, яка органічно поєднує в собі фінансово- виробничий і водночас соціальний аспекти.

В контексті зазначеного маємо розглядати і питання захисту вітчизняного товаровиробника шляхом проведення протекціоністської політики.

Звичайно, було б вкрай необачливим закрити кордони «на замок» і знову повернутися до замкнутої економіки. Як ви добре знаєте, ми це вже проходили. Наслідки цього також добре відомі.

Однак не менш необачливою може стати політика «поквапливої» лібералізації зовнішньоекономічної діяльності, без відповідної підготовки до цього необхідних внутрішніх передумов.

Вона найболючіше вдарила по сільськогосподарському виробництву. Ситуація ускладнюється не лише скороченням виробництва, а й зростанням собівартості, що робить сільгосппродукцію неспроможньою конкурувати навіть на внутрішньому ринку.

Це стосується не лише нас, а практично всіх наших сусідів — як на сході, так і на заході. Навіть Угорщина, що мала свого часу виключно високі показники аграрного розвитку, не витримала нищівних ударів зовнішньої конкуренції. Це вимагає від держави активного захисту вітчизняного товаровиробника.

Водночас, при обгрунтуванні механізмів формування національного ринку продовольчих товарів нам необхідно виходити й з загальноекономічної стратегії держави, орієнтованої на входження України у світовий економічний простір. Враховувати в зв'язку з цим необхідність постійної адаптації нашого сільськогосподарського виробництва до вимог світового ринку, міжнародних стандартів якості. Тому мову треба вести не про протекціоністську політику взагалі, а про достатньо виважену розумну політику державного протекціонізму. В цьому об'єктивно зацікавлені й підприємства АПК.

Розглядаючи питання, що порушуються, всі ми і перш за все уряд маємо завжди враховувати, що фінансова стабілізація агропромислової галузі — це базова основа нашої загальноекономічної стабілізації.

Нам потрібно більш грунтовно визначитися і в питаннях структурної перебудови АПК.

Вже не перший раз порушуються питання про необхідність перепрофілювання окремих підприємств на випуск техніки, яку вимушені завозити з інших країн. Про максимальне використання для цього підприємств ВПК, про формування замкнутого циклу: виробництво — реалізація — обслуговування сільгосптехніки і таке інше.

Але одними гаслами ситуацію на селі не змінити. Потрібне щоденне практичне вирішення питань.

Глибоко переконаний у тому, що утворення сучасної індустрії матеріально-технічного обслуговування села — завдання, яке під силу нашій державі. При максимальній концентрації зусиль його можна вирішити у стислі строки.

До розв'язання завдань матеріально-технічного забезпечення села мають бути залучені всі наявні ресурси держави, мобілізовані усі наші індустріальні, науково-технічні та технологічні можливості. Але машинобудівники повинні зрозуміти, що сільському товаровиробнику техніка вчорашнього дня просто не потрібна. Інакше її ми вимушені будемо у зростаючих обсягах ввозити з-за кордону.

Це, до речі, можна сказати і про відповідне використання потенціалу нашої науки, її численних установ та інститутів. В цьому питанні також має бути опрацьована та реалізована спеціальна програма.

У контексті структурної перебудови АПК особливої уваги потребує проблема сервісного та торговельного обслуговування села.

Багато господарств бідують сьогодні не через те, що не вміють виробляти продукцію, а тому, що не володіють навичками комерційної діяльності. І це не їх провина. Ми надзвичайно погано працюємо над утворенням на селі сучасної конкурентної ринкової інфраструктури, яка б взяла на себе функції комерційного обслуговування сільського товаровиробника.

Користуючись нагодою, хочу привернути увагу до наступного: нам необхідно змінити ставлення до посередницьких структур. Звичайно, що йдеться про надійних ділових партнерів товаровиробника, а не таких як, скажімо, «Украгротехсервіс», що викликає у селян алергію.

Потрібно врешті-решт зрозуміти, що посередницькі структури є однією з невід'ємних, вельми важливих ланок технологічного прогресу всієї системи АПК. Це доводить і вже наш власний досвід. Я маю на увазі роботу Української аграрної біржі. Скажу більше: там, де з'явився відповідальний посередник, галузь запрацювала. Я міг би пославтися на приклад акціонерного товариства «Маїс-Інк».

У цьому зв'язку одними з провідних завдань на найближчий період у галузі аграрної політики держави мають стати:

— по-перше, підтримка організації системи приватного і неприватного бізнесу в галузі збуту продукції та постачання в галузі сільськогосподарського виробництва;

— по-друге, формування системи оптових сільськогосподарських ринків, товарних бірж, ф'ючерсної торгівлі зерном та деякими іншими продуктами;

— по-третє, демонополізація цієї сфери АПК, подальша лібералізація сільськогосподарських ринків, перехід на конкурсне визначення підрядчиків по держзамовленню;

— по-четверте, утворення для сільських товаровиробників інформаційної системи про стан відповідних ринків.

У кінцевому підсумку йдеться про здійснення активної державної політики щодо формування єдиного ринкового простору: вільного переміщення сільськогосподарської продукції, подолання штучних регіональних бар'єрів, що тут виникають.

Вважаю за необхідне наголосити: наша мета — утвердження єдиного конкурентоздатного національного ринку сільгосппродукції. І над цим нам потрібно наполегливо працювати.

Хотілося б висловити деякі зауваження щодо поглиблення земельної реформи, здійснення якої започатковано відповідними Указами Президента України ще рік тому.

Земельна реформа в сільськогосподарському секторі економіки має здійснюватися в три етапи.

Перший — роздержавлення землі і передача її колективним господарствам. Без цього першого етапу неможливі наступні кроки.

За інформацією, яку я отримав, в абсолютній більшості областей, за виключенням Полтавської, Житомирської, Вінницької та Чернігівської областей, Автономної Республіки Крим, цей процес буде в основному завершено нинішнього року.

Другий етап — формування основ приватної власності на землю на основі паювання земельних ділянок колективних господарств.

За розрахунками фахівців, цю роботу можна провести на належному технічному та організаційному рівні протягом двох років, виконавши попередньо внутрігосподарське бонітування грунтів, грошову оцінку сільськогосподарських угідь, переданих у колективну власність.

З паюванням земель пов'язаний третій етап реформи, який є логічним продовженням попередніх. Йдеться про реорганізацію наявних сільськогосподарських структур у колективні господарства нового типу.

Іноді мене звинувачують в тому, що я виступаю проти колективних господарств. Про це, зокрема, йдеться і в нещодавно оприлюдненій заяві соціалістичної фракції, фракцій комуністів та Селянської партії у Верховній Раді.

Однак ці звинувачення — чистої води політична акція. Я завжди стояв, стою і буду стояти на принципах крупномасштабного сільськогосподарського виробництва у поєднанні (де для цього є умови) з методами фермерського господарювання.

Ключовою ланкою відродження села на новій основі є перебудова соціальної структури його населення. Це питання має також знайти відображення у Національній програмі.

Основною дійовою особою аграрного процесу має стати працюючий власник — власник землі, знарядь виробництва, який працює у колективному господарстві або займається фермерством. Однак реалізація цього — не штучний процес. Його не можна насаджувати насильницькими методами. Держава має забезпечити рівні можливості кожному селянину стати працюючим власником. Це ми і робимо в процесі паювання землі та засобів виробництва.

Одночасно ми не можемо ні в якому разі допустити розпорошення землі. Наші позиції в цих питаннях мають бути чіткими й зрозумілими кожному.

Першорядну увагу сьогодні ми маємо приділити формуванню дієздатного прошарку сільських менеджерів, спеціалістів виробництва та сільської інтелігенції, які володіють сучасними навиками та знаннями, здатні реалізувати аграрну політику держави. Для цього уряду необхідно розробити та здійснити широку пограму зміцнення кадрового потенціалу села. Це кровна справа держави і для цього необхідно вишукувати потрібні фінансові ресурси.

Аграрна реформа, яку ми започаткували, передбачає не послаблення, а навпаки суттєве посилення регулюючої функції держави. Глибокі якісні перетворення такого масштабу можливі лише за умови сильної держави, дієздатної виконавчої влади, керівників міцного гатунку, які здатні послідовно, крок за кроком втілювати намічене в життя без революцій.

Євген МАРЧУК: «Агропромисловий комплекс — один з найважливіших секторів народного господарства України»

З доповіді Прем'єр-міністра України на Всеукраїнській нараді з питань агропромислової політики 26 грудня 1995 року

В агропромисловому комплексі зосереджено близько 30 відсотків основних виробничих фондів, працює третина загальної чисельності працівників, зайнятих у народному господарстві, виробляється третина національного доходу, формується 70 відсотків роздрібного товарообігу. Продукція АПК є однією з основних статей експорту України.

Аналіз і оцінка здійснення аграрної реформи та соціально-економічної ситуації, що склалася в агропромисловому комплексі країни, свідчать про те, що тут, як і в усьому народному господарстві, тривають процеси формування ринкових відносин.

Відбувається перерозподіл землі, змінюються організаційні форми виробництва, переробки і реалізації продукції. У колективну й приватну власність сільськогосподарським товаровиробникам передано близько 32 млн. гектарів земельних угідь. Роздержавлено 30 відсотків радгоспів, близько 40 відсотків підприємств переробної і харчової промисловості, розпайоване майно 7,5 тис. колгоспів (78 відсотків).

Розширюється дрібнотоварний сектор. Створено 34,1 тис. фермерських господарств. Значно зросла кількість особистих підсобних господарств, садових ділянок і городів громадян. Збільшилася площа угідь та чисельність поголів'я худоби в цих господарствах. Сьогодні це важливий резерв підтримки населення харчовими продуктами.

Проте здійснюване реформування поки що не супроводжується позитивними змінами в економічній і соціальній сферах сільського господарства і АПК в цілому. Кризова ситуація в аграрному секторі продовжувала поглиблюватись і в цьому році.

Сільгосппідприємства більш як удвічі знизили темпи оновлення основних фондів (з 10 відсотків в 1990 р. до 4,6 у 1994). Припиняють роботу внаслідок банкрутства великі тваринницькі комплекси по виробництву м'яса, яєць на промисловій основі, які ще недавно були взірцем високої ефективності виробництва.

Дуже скоротилися обсяги робіт щодо підвищення родючості грунтів та меліорації земель. У 1995 році внесення діючої речовини мінеральних добрив та пестицидів на один гектар площі 1990 року зменшено майже у 4 рази, органічних добрив — у 2 рази.

Обсяги меліорації зменшились порівняно з 1990 роком у 7 разів, згортаються роботи щодо реконструкції діючих систем, що призводить до передчасного виведення з експлуатації значних площ. У поливному сезоні цього року не працювало більше третини поливальних машин, не поливалося близько 700 тисяч гектарів земель.

Щорічно збільшуються площі еродованих орних земель, засолених і закислених грунтів, а заходи щодо їх хімічної меліорації та запобігання ерозії здійснюються в дуже обмежених обсягах.

У тваринництві триває різке зменшення чисельності поголів'я всіх видів худоби і птиці. За останні 5 років у всіх категоріях господарств поголів'я великої рогатої худоби скоротилось майже на 7 млн. голів (28%), корів більш як на 800 тис. голів (10%), свиней — на 6,7 млн. гол. (34%), овець — більш як на 4 млн. гол. (51%) та птиці — на 92 млн. голів (38%). Знизилась продуктивність тваринництва.

Все це призвело до скорочення за останніх 5 років обсягів виробництва продукції тваринництва, зокрема м'яса (в живій масі) — на 45 відсотків, молока — на 30, яєць — на 42 та бавовни — більш як у 2 рази.

Але треба зазначити, що приватний сектор наростив за цей час чисельність поголів'я ВРХ на 400 тисяч голів, корів та свиней — по 700 тисяч голів, завдяки чому вдалося дещо компенсувати спад виробництва продукції тваринництва і забезпечення населення харчовими продуктами.

Втрачається створений десятиріччями генетичний фонд сільськогосподарських рослин і тварин. Згортаються роботи щодо селекції, зідняється матеріально-технічна база елітно-насінницьких та племінних господарств.

Різкий спад виробництва у сільському господарстві посилюється недоліками у сфері зберігання і переробки продукції. До того ж, зношеність активної частини основних виробничих фондів цих галузей сягає 50—60 відсотків.

Вкрай загострився фінансовий стан сільськогосподарських товаровиробників. Загальна економічна криза найбільш відчутно позначилась саме на них. Нестача власних коштів у результаті порушення паритету цін призвела до різкого скорочення споживання найважливіших ресурсів виробничого призначення.

Падає мотивація до праці. З 1990 по 1995 рік оплата праці зросла лише у 8 тисяч разів, у той час як витрати на мінеральні добрива — у 84 тис., пально-мастильні матеріали — у 55 тис., електроенергію — у 30 тис., запасні частини і ремонтні матеріали — у 25 тис. разів.

Причина цього в тому, що ціни на ресурси промислового виробництва для села практично не регулювалися, а на сільськогосподарську продукцію і продовольство стримувалися.

Заробітна плата селян залишається найнижчою у народногосподарському комплексі. Нині її рівень посідає лише 22-місце серед 25 основних галузей і в 2 рази відстає від рівня в цілому по народногосподарському комплексу. До того ж, більшість господарств неспроможна вчасно виплатити заробітну плату, заборгованість по якій з кожним місяцем зростає.

Прибуток сільськогосподарських підприємств системи Мінсільгосппроду в порівняльних цінах скоротився на 59 трлн. крб. у 1991 році до 26 трлн. крб. у 1994 році. У цьому році він очікується практично на рівні 1994 року, рівень рентабельності зменшився з 45,8 до 8,3 відсотка. Кожне четверте господарство закінчить 1995 рік зі збитками, загальна сума яких становитиме близько 25 трлн. крб. (у 1994 р. було 808 господарств, сума збитків — 1,8 трлн.крб.).

Заборгованість сільськогосподарських підприємств по всіх видах платежів збільшилась з початку року у 3,6 раза, абсолютна неплатоспроможність — у 8,8 раза.

Особливо турбує демографічна ситуація. Село старіє, тут перевищення смертності над народжуваністю охопило майже всі регіони. В окремих областях наростає безробіття, в інших — села знелюднюються, в них через нестачу трудових ресурсів не обробляються землі, згортається виробництво.

Нині понад сто сільських районів, на які припадає четверта частина площі сільськогосподарських угідь, є зонами демографічної кризи.

Такий стан — це результат незадовільних умов життя і побуту селян.

Та все ж, як казав колись Макар Онисимович Посмітний, «на мозолях, на жилах, на власному горбу» витягнули селяни і цей господарський рік.

Валове виробництво зерна по всіх категоріях господарств становить, за попередніми даними, 36 млн. тонн у заліковій вазі, або на рівні минулого року. Продовольчого зерна вироблено більше на 3 млн.тонн.

Цукрових буряків зібрано майже 30 млн.тонн. Це дасть змогу виробити 3,5 млн.тонн цукру, або на 300 тис. тонн більше проти минулого року.

Соняшнику зібрано близько 2,8 млн. тонн, що на 1,3 млн. тонн більше.

Ці обсяги повністю забезпечують внутрішні потреби України в продовольчому зерні, дають можливість переробній промисловості наростити виробництво цукру та олії, створити експортний потенціал цієї продукції.

Краще спрацювали господарства Чернівецької області, які одержали найвищу врожайність зернових (без кукурудзи) — 39,6 центнера з гектара, Тернопільської — 34,4, Івано-Франківської — 32,9, Хмельницької — 31,2 центнера з гектара.

Серед районів високих показників досягли господарства Рокитнянського району Київської, Чемеровецького Хмельницької, Монастирищенського Черкаської, Тернопільського Тернопільської областей. Тут зернових одержано по 40,5 — 37,5 центнера з гектара.

Кращих показників добиваються ті господарства, де керівники і спеціалісти постійно дбають про родючість грунтів, високу організацію виробництва, активно залучають інвестиції, впроваджують вітчизняні та зарубіжні технології. Проте валові збори практично всіх культур, особливо зернових, були б значно вагомішими, якби сільськогосподарські товаровиробники могли своєчасно провести весняно-польові роботи, внести в достатній кількості мінеральні і органічні добрива, засоби захисту рослин, мали техніку для збирання вирощеного врожаю.

Для громадського тваринництва на зиму заготовлено всіх видів кормів по 16,5 центнера кормових одиниць в розрахунку на умовну голову, що на 2,3 ц більше проти минулого року. Проте загальна забезпеченість становить лише 70 відсотків до потреби, а концкормами — на 53 відсотки.

Найкраще забезпечені кормами господарства Тернопільської, Хмельницької, Івано-Франківської, Львівської областей, де на умовну голову худоби припадає по 22—19 ц кормових одиниць.

Є позитивні приклади в тваринництві. У Тернопільській області в поточному році збільшено валове виробництво і продаж молока та продуктивність молочного стада. Область взяла напрям на розвиток м'ясного скотарства і нині вже має 15 тисяч таких корів та телиць.

Найкраще цього року спрацювали тваринники дослідного господарства «Науковий» (директор Микола Агафонов) та держплемзаводу «Чумаки» (директор Олександр Ніколаєв) з Дніпропетровської області, які, маючи більш як по 1000 корів на господарство, надоїли від кожної з них понад 9000 кг молока.

Як бачимо, і в нинішніх умовах можна мати добрі виробничі показники.

1995 року за державним контрактом передбачалося закупити 10 млн.тонн зерна. Фактично в державні ресурси надійшло 5,3 млн.тонн, або 15 відсотків від валового збору. У зв'язку з цим у ряді регіонів складається напружений стан із забезпеченням населення хлібом та хлібобулочними виробами.

Особливо складна ситуація із закупівлею пшениці. В державні ресурси її надійшло 3,9 млн.тонн при мінімальній потребі 7,3 млн.тонн. В окремих областях її заготовлено лише 30—37 відсотків до потреби.

Обмеженість коштів у бюджеті не дала можливості повністю профінансувати державний контракт цього року. Значна частина зерна залишилася у господарствах. На зберігання хлібоприймальним пунктам передано його лише 1,3 млн.тонн. Держава буде поступово викуповувати зерно, як це передбачено відповідними рішеннями уряду.

До того ж, ми розраховували, що частина зерна, особливо продовольчого, буде закуплена за регіональними контрактами. Облдержадміністрації повинні були вишукати кредитні ресурси у комерційних банках. У більшості областей ця робота проводиться недостатньо, а такі області, як Закарпатська, Івано-Франківська, Луганська, Тернопільська та Херсонська практично цю роботу не розпочинали. Чимало господарств, отримавши аванси в рахунок державного контракту і зібравши непогані врожаї, не розрахувалися з державою зерном і не поспішають повертати одержані аванси.

Інша сільськогосподарська продукція реалізувалась переробним підприємствам як давальницька сировина, або продавалась на ринку за вільними цінами.

У багатьох випадках господарства змушені були самостійно вишукувати ринки збуту та зазнавали значних втрат і збитків від несвоєчасних розрахунків та відсутності паритету цін.

Звичайно, обсяги випуску цієї продукції могли б бути значно більшими, але переробні галузі, користуючись монопольним становищем і лібералізацією цін, закуповують у сільськогосподарських товаровиробників сировину за такими цінами, які не відшкодовують затрат на її виробництво.

Саме такий підхід характерний для підприємств молочної та м'ясної промисловості, значна частина яких регулярно не розраховується з господарствами за отриману продукцію і навіть тепер боргують за молоко близько 5 трлн. крб. та за м'ясо 2 трлн.карбованців.

За цих умов господарства вимушені створювати свою переробну індустрію, відволікаючи на це значні матеріальні ресурси. Як правило, асортимент виробленої у малих переробних цехах продукції збіднений, якість її низька, відсутня глибина переробки сировини.

Скорочення обсягів і зниження якості виробленої продукції призвели до втрати традиційних ринків збуту.

Стрижнем реформування відносин власності в агропромисловому комплексі є утвердження ринкової багатоукладної економіки на принципах рівності всіх форм власності.

З входженням у світове співтовариство Україна започаткувала нові форми господарювання. В цих умовах орієнтація агропромислового комплексу на формування нового господаря землі і засобів виробництва, а, точніше, — власника, стала одним із головних шляхів здійснення господарських реформ.

Одним із вирішальних напрямів виходу економіки України з кризового стану є проведення господарської і земельної реформ.

В агропромисловому комплексі триває процес удосконалення господарських структур, завершується реформування колгоспів. Паювання майна проведено в 92 відсотках господарств, і нині колективні сільськогосподарські підприємства практично виступають як приватно-колективні формування.

Практично завершують роботу щодо реформування колгоспів у Вінницькій, Житомирській, Івано-Франківській, Кіровоградській, Львівській, Полтавській, Тернопільській областях. Відстають у цій справі Миколаївська, Закарпатська і Рівненська області.

Приватизовано і знаходяться в стадії приватизації 1800 переробних і агросервісних підприємств і організацій, тобто більше третини підприємств загальнодержавної власності.

Одним з першочергових завдань реформи є завершення передачі земель у колективну власність. Державні акти на право колективної власності на землю вже отримали 7500 недержавних сільгосппідприємств (78 %). Ця робота має бути завершена в 1996 році.

Важливий другий етап земельної реформи — персоніфікація (сертифікація) земельних ділянок. Кабінет Міністрів України у жовтні цього року своєю постановою затвердив нормативні документи з цих питань. Для ефективного і швидкого проведення другого етапу земельної реформи необхідно внести відповідні зміни до Земельного і Цивільного кодексів і на їх основі завершити розробку і прийняття нормативних актів, передбачених Указом Президента України від 10 листопада 1994 року.

Паювання майна, видача власникам земельних часток (паїв) сертифікатів на право приватної власності на землю не означає руйнацію діючих сільськогосподарських підприємств, а передбачає подальшу їх реструктуризацію.

Позитивною ознакою реформ є створення фермерських господарств, яких налічується нині 34 тисячі.

Найбільшого поширення селянські (фермерські) господарства набули в Причорноморському регіоні (Миколаївська, Одеська, Херсонська області).

Процес реформування власності здійснюється і в переробній і харчовій промисловості. Вже приватизовано 274 підприємства харчової промисловості, або 38 відсотків від тих, що підлягають приватизації. В стадії приватизації перебувають ще 257 об'єктів. Реформування власності тут здійснюється шляхом створення відкритих акціонерних товариств.

Життя все настійливіше ставить вимогу до прискорення реформування системи заготівель та реалізації продукції.

Політика уряду в організації ринку буде спрямована на формування активного державного протекціонізму. Це, перш за все, захист внутрішнього ринку митними інструментами, підтримка доходів сільськогосподарських товаровиробників ринковими засобами та прямими інноваційними субсидіями, допомога в експорті продукції.

Серйозно постає і питання державного стимулювання виробництва агропромислової продукції на експорт. Мінекономіки, Мінсільгосппроду і МЗЕЗторгу вже найближчим часом будуть внесені уряду пропозиції з цього питання.

Уряд приділяє увагу розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування, випуску обладнання для переробної і харчової промисловості. Поставка техніки і обладнання провідних зарубіжних фірм за рахунок наданих товарних кредитів на першому етапі дасть можливість в якійсь мірі задовольнити потребу в ній споживачів, а в подальшому буде розвиватись спільне виробництво із залученням інвестицій, що підвищить її рівень і надійність.

Структурну перебудову машинобудування нам слід спрямувати на забезпечення не менш як на 70 відсотків потреби АПК у техніці вітчизняного виробництва.

Ми сподіваємося, що в цьому напрямі запрацює щойно створений Департамент по тракторному і сільськогосподарському машинобудуванню, який буде координувати і втілювати в життя Національну програму розвитку сільськогосподарського машинобудування.

Ми розуміємо, що сільськогосподарським товаровиробникам потрібна державна підтримка за рахунок бюджетних асигнувань. Як і раніше, уряд передбачає підтримувати такі важливі напрями, як:

— розвиток селекції та насінництва сільськогосподарських культур, племінної та ветеринарної справи в тваринництві, меліорації, водозабезпечення, охорони земель та навколишнього середовища, виробництва продуктів дитячого харчування;

— створення, відновлення та забезпечення функціонування інфраструктури соціальної сфери на селі;

— фінансування централізованих капітальних вкладень;

— підготовка та перепідготовка кадрів усіх рівнів кваліфікації.

З метою підтримки цін на продукцію тваринництва вивчається внесена Мінсільгосппродом пропозиція про її субсидування.

Для створення сприятливіших економічних умов розглядаються внесені пропозиції щодо прийняття законодавчих актів про звільнення сільськогосподарських підприємств усіх форм власності від сплати податку від несільськогосподарської діяльності, включаючи переробку власної продукції на власних потужностях та на давальницьких умовах.

Внесені також пропозиції про встановлення плати за землю залежно від її вартісної оцінки, звільнення господарств від оподаткування натуральної частини оплати праці та вартості майнового паю при виході громадян із колективних сільськогосподарських підприємств.

В уряді розглядаються пропозиції щодо забезпечення підготовки техніки до польових робіт 1996 року, якими передбачено виділення бюджетної позички Мінсільгосппроду в сумі 5 трлн.крб. для централізованої закупівлі запасних частин критичного імпорту в рахунок коштів, передбачених на закупівлю продукції за держконтрактом, або закупівлі зерна майбутнього врожаю, а КСП самі вирішать, як цими грошима розпорядитися.

Складну техніку планується постачати на основі довгострокової оренди (лізингу).

Прийнята постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення сільськогосподарських товаровиробників пально-мастильними матеріалами та іншими матеріально-технічними ресурсами за рахунок товарного кредиту».

Товарний кредит у формі пально-мастильних матеріалів, мінеральних добрив, інших матеріально-технічних ресурсів надається суб'єктам підприємницької діяльності та використовується для оплати і авансування державного і регіонального контрактів на сільськогосподарську продукцію та закладання її в держрезерв.

Такі кредити будуть надаватись на основі Угоди Мінфіну з урядом Автономної Республіки Крим і обласними державними адміністраціями під гарантію їх погашення у разі невиконання державного контракту за рахунок відповідних бюджетів.

Уряд контролює роботу по підготові агропромислового комплексу до 1996 господарського року і зробить все можливе, щоб створити сприятливі умови для товаровиробників.

Соціальні програми

У «Тарара» на оздоровлення

Роменське колективне підприємство «Талан» за прямими договорами поставляє на Кубу свою продукцію — взуття і спецодяг для сільськогосподарських кооперативів.

А з ініціативи президента Будинку дружби «Куба— Україна» сеньйора Артуро Полло Гарсія нещодавно до Куби було відправлено на лікування і оздоровлення 30 дітей. Вони відпочивали у дитячому таборі «Тарара» неподалік Гавани. Причому роменчани оплатили лише частину витрат на переїзд. Решту взяли на себе гостинні господарі. У січні за тим же маршрутом вирушить ще одна група дітей, чиї батьки працюють на «Талані».

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Сумська область.

Хочеш будуватись — будуй

На якій посаді не працював би нинішній мер Луцька — завжди займався він будівництвом, передовсім — житловим. Ось і тепер Антон Кривицький знайшов нетрадиційний вихід зі становища, коли практично припинено державне фінансування будівництва житла в обласному центрі. З його ініціативи розроблено програму, за якою залучено понад 200 мільярдів карбованців юридичних і фізичних осіб на договірних умовах, тобто житло споруджується на гроші майбутніх мешканців. Інвесторам надано 200 квартир. Згідно з укладеними договорами в Луцьку мають збудувати 1100 квартир. Досвід міськвиконкому знайшов підтримку Волинської облдержадміністрації, яка на його основі розробляє програму житлового будівництва за рахунок акціонування коштів на 1996 — 2005 роки.

Богдан БЕРЕКЕТА.
Волинська область.

Автобуси «в руках» міста

Розпорядженням Кабінету міністрів у власність Луганська безкоштовно передано майно автопідприємства № 10928. Така республіканська власність потрапила «в руки» міста вперше в Україні. За це, до речі, Луганськ боровся з Кабміном два роки. Керівництво АТП вважає, що усі претензії щодо роботи громадського транспорту громадяни висувають до транспортників, тож їм і треба надати право реально розпоряджатися машинами. Кінцева мета міських властей — створити єдине міське транспортне господарство, що об'єднало б і трамвайно-тролейбусний парк.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.
Луганська область.

Медицина

Життя на шальці терезів

Проблема з проблем в онкології — вловити початок хвороби, а чи навіть схильність до неї. П'ять років тому за таку роботу взялися вчені Рівненського... педагогічного інституту — його ректор, професор Борис Колупаєв, старший викладач, аспірант Василь Волков та лікар-онколог Григорій Максим'як.

Ідея полягала в тому, щоб створити фотометричний спектр сечі здорової людини і людини з онкозахворюванням.

За п'ять років перевірили тисячу хворих на рак і здорових людей. Результати підтвердилися. Нову методику діагностики назвали просто — «Методика дослідження комплексного стану здоров'я людини». Вчені отримали патент на свій винахід, його визнано у всіх цивілізованих країнах. Аналогів такому методові у світі немає. Правильність діагнозу за методом рівненців підтверджується у 85 відсотках випадків, що є досить високим показником.

— Наша діагностика, — розповідає професор Борис Колупаєв, — дає можливість не лише констатувати появу захворювання, а й навіть виявляти схильність до нього у здорових людей. Можна простежити і вплив на організм людини різних способів лікування.

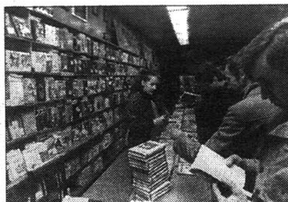
Нова методика діагностики хвороб на рак у ранній стадії вимагає, звичайно, значних матеріальних затрат, дорогих реактивів, апаратури. Але хіба це може переважити на шальці терезів людське життя?

Тетяна ЛЯШЕНКО.
Рівне.

Купиш не купиш, а поторгуватися можна?

Торгівля

Сьогодні в Україні діє близько 650 видавництв. Кожне видає щось на власний страх і ризик. Рівень і напрямок пропонованого ними? Можна сперечатися.

Однак є і серед новостворених видавництв такі, що випускають, а отже і пропагують українські книги. Скажімо, в доробку видавництва ім. Олени Теліги є чимало видань, вкрай потрібних бібліотекам, студентам і учням. Це і збірка творів поета Богдана Бедна́рського «Шляхетне серце», нарис Федора Погребенника про творчість письменників у діаспорі «З Україною в серці», дослідження Ніни Королюк «Полум'яне слово Шевченка в музиці», Любомира Винара «Михайло Грушевський — історик і будівничий нації», чимало інших цінних історичних праць, спогадів. Або видавництво духовної літератури «Воскресіння», яке намагається заповнити прогалини, утворені сімдесятилітнім атеїстичним вихованням, і, як каже його директор Ярина Тимошенко, «дійти до кожного християнина і... священика». До речі, взялося воно за грандіозну працю — цього року розпочати 12-томне видання перекладу «Життєписів святих» Данила Туптала.

Питання таке: як же дійти цим книжкам до читача, не дати осісти їм мертвим вантажем на видавничих складах? Прагнучи знайти відповідь, ці два видавництва влаштували зустріч з тими, хто безпосередньо творить зв'язок між видавцями і читачами. Зібралися керівники книготорговельних організацій Харкова, Києва, Житомира, Рівного, Тернополя, Львова. Якщо на полицях столичних книгарень, гріх скаржитися, можна знайти літературу практично на будь-який смак і попит (хіба що ціни кусаються), на периферії зазвичай і «кусатися» нічому. Справжній інформаційний голод.

А ось що, власне, «кусає» — книготорги. Розпорядженням Фонду держмайна усі магазини, в тому числі і книжкові, мусять бути приватизовані в місячний термін. Якщо колектив не в змозі викупити магазин сам, — що ж, знайдуться платоспроможні покупці. Наслідки — нові власники відмовляються продавати книги. Скажімо, в Житомирі з 12 колишніх книгарень сьогодні торгують літературою лише чотири, у Києві — з 87 — 11. Книжкову торгівлю прирівняли до комерційної. І досить дивним видається спокій виконавчого директора Асоціації книгорозповсюджувачів України Ігоря Леонова у відповіді на запитання, чи можна якось вплинути на становище. Мовляв, ніяк...

Деякий оптимізм таки з'явився після розмови з Галиною Семененко, керівником державного комунального книготорговельного підприємства м. Горлівки Донецької області. Її магазин торгує лише книгами, і, як з'ясовується, без збитків. А вдалося зберегти профіль лише тому, що приватизувалися і відокремилися від складу горлівського зонального книготоргу ще три роки тому. Зберегли і колектив, і площі приміщень. І що радує — у Горлівці зацікавлені в українській книжці. «Треба лише знайти правильний підхід, — посміхається Галина Семененко. — Схід — справа тонка! Тому і приїхала до Києва, щоб налагодити контакти з видавцями української книги. Після презентації видавництв ім. О. Теліги та «Воскресіння» зробимо куточок їхньої літератури у своєму магазині».

Погодьтеся, знаходити точки перетину двох ланок — книговидання і розповсюдження — реально.

Юліана ШЕВЧУК.

Зв'язок

Сексуально-телефонний рекет

— Як мені приємно, що ви зателефонували! Роздягайтесь...

Любов Бодова — удова. Ось уже 9 років сама виховує четверо дітей. Виростали на моїх очах: 6 років живемо на одному поверсі. Діти завжди чистенькі, ввічливі, поважають матір. Пригадую, як старший, закінчивши ПТУ, одразу влаштувався на роботу і з першої невеликої зарплати накупував гостинців меншим та мамі. Дотепер всі зароблені гроші приносить додому. У тому числі за картини, які малює на дозвіллі. Ненька не нарадується: «Ти — наш годувальник». У тому ж ПТУ навчається нині молодший син. Так і живуть, підтримуючи одне одного.

Змалку близнюки частенько хворіли. Люба оббила немало порогів, аби добитися встановлення в квартирі телефону. Нарешті «вибила».

А нещодавно телефон підніс сім'ї сюрприз. З «Ужгородміськтелекому» прийшов рахунок на суму... 65 мільйонів карбованців. «Може, помилилися?» — майнуло обнадійливе. Записалася на прийом до начальника міськвузла зв'язку Миколи Денисенка...

Комп'ютер суму підтвердив. Вказав і кількість переговорів та куди дзвонили з Любиного номера. Виявляється, до Ізраїлю, США, Канади. Причому, за так званими секс-телефонами.

— Дорослі діти є? — відразу прозвучало запитання? І безапеляційний висновок: комп'ютер не помиляється.

Жодні докази не врятували.

У своїй біді Люба була не одинока. Подібну суму «вибила» розумна машина ще одній удові — Світлані Туран, котра сама виховує чотирирічну донечку. Крім міжміських переговорів, які вона визнає, комп'ютер «нарахував» їй понад 20 дзвінків до Канади та Ізраїлю, за тими самими секс-номерами. Хоча жінка клянеться, що ні вона, ні її маленька дитина туди не дзвонили.

Загалом таких абонентів в Ужгороді кілька десятків. Проте жодному з клієнтів підтвердити свою правоту не вдалося. Позиція зв'язківців непорушна: плати або відключимо телефон.

— Невже комп'ютер не може помилитися? — допитуюсь у Миколи Андрійовича.

— Майже виключено.

— А сторонній може підключитися до чужого номера?

— Наші монтери подібного не виявляли.

— Таки справді неможливе стороннє втручання? — набридаю ще одному фахівцеві.

Той був дипломатичним:

— Електроенергію крадуть? Крадуть. То чому б не «позичити» й телефонні лінії?

Зв'язківці дещо роблять, аби зупинити телефонно-сексуальний рекет. Приміром, заблокували понад 2 тисячі секс-номерів. Але замість старих, немов гриби після дощу, з'являються нові.

Багато хто на цьому має непоганий бізнес. Насамперед, телефонні компанії. Гріють руки на секс-розмовах й окремі спритні ділки. Механізм простий: в одній з далеких держав реєструється фірма з кількома телефонами, до них підключаються автовідповідачі з еротичними монологами — і справа готова. Причому «власник», повернувшись додому, сам може з різних телефонів (звичайно, не особистих) викликати «свої» секс-номери. І побіг золотий струмочок. Може, щось подібне коїться і в Ужгороді?

Потерпає від надмірності закордонних дзвінків і держава. Адже якщо баланс переговорів не на її користь, вона змушена різницю сплатити партнерові. Тому, з одного боку, зв'язківці мали б регулювати процес. А з другого — вищі прибутки, а отже, й зарплати.

Але як бути моїм героям та десяткам інших «зрекетованих» еротичними бесідами людей?

Алло, ви нас чуєте?

Микола ГОРВАТ.

Закарпатська область.

А У НАС Є ГАЗ

Символічний газовий факел, який ознаменував закінчення будівництва магістрального газопроводу Торжок—Долина, запалено у Симаківці — віддаленому Ємільчинському районі Житомирщини.

Це будівництво тривало вісім років. Було форсовано Дніпро, Прип'ять, інші річки. Біля цього поліського села з'єдналися в одну суцільну лінію завдовжки 4 тисячі кілометрів дві ділянки газопроводу, діаметр якого — 1420 міліметрів. До його будівництва було залучено спеціалізовані підрозділи Львівнафтогазбуду, Укргазбуду, Житомиргазбуду, Укрмонтажспецбуду, Інтербуду. Працювали тут і болгарські будівельники. Газопровід дасть змогу поліпшити газопостачання Рівненської, Хмельницької, Тернопільської, Івано-Франківської областей.

Важко переоцінити значення тих 200 кілометрів, що пролягли Житомирщиною, адже газ прийшов до 12 районів області, 6 з яких зазнали радіаційного забруднення. Як зазначив голова облдержадміністрації Антон Малиновський, з'явилася надія на відродження поліської глибинки, де завжди було непросто працювати, а нинішня економічна криза та ще й чорнобильський чинник зробили ситуацію критичною.

Завдяки цій магістралі газ надходить до 14 газорозподільних станцій. Лише коштом Мінчорнобиля прокладено 1400 кілометрів підвідних і розподільних мереж. Газ прийшов до таких великих міст, як Овруч, Коростень, Новоград-Волинський, у десятки сіл і селищ. Переведено на газ 80 котелень, 5 хлібозаводів та багато інших об'єктів. Завдяки газопроводу Торжк—Долина голубе паливо надійшло вже більш як у шість тисяч осель. Але основна робота з газифікації житла ще попереду, як і прокладання нитки з північної області до Житомира, де ГРС працює з перевантаженням. Звичайно, газ коштує недешево. Але тверде й рідке паливо ще дорожче. Та й про екологічний чинник не варто забувати.

Олексій КАВУН.
Житомирська область.

Космічна лінія України

Інтерв'ю голови Комісії у закордонних справах та зв'язках з СНД Верховної Ради України Бориса ОЛІЙНИКА агентству «Інтелект»:

— Ви часто говорите про майбутнє України як держави соціальної справедливості. Яким ви його бачите?

— Я належу до лівого блоку, хоча все в світі відносне: коли сиджу в президії, то деякі колеги сидять зліва, а коли сяду в залу, то вони праворуч. Річ не в тому, хто яких поглядів дотримується. Річ у тій становій ідеї, що має об'єднати всі політичні сили, як у нормальних цивілізованих країнах. Я вважаю, що тепер найголовніше — зберегти цілісність, територіальну недоторканність держави. У кольорах розберемося потім. А щодо моїх політичних поглядів, то я стояв і стоятиму, хоч би що там було, за соціальну справедливість, а це — основа самого соціалізму: не деформованого, який був, а воістину соціалізму. Це вічна категорія, і я цілком підтримую академіка Мойсеєва, який казав, що соціалізм — це не формація, а явище. Він був і в рабовласницькому суспільстві, і в недорозвинутому соціалізмі, і за капіталізму, бо це — потяг до соціальної справедливості. Ти багатий, я бідний, але я не дозволю, щоб ти поплескував мене по плечу і казав: сиди в сінях. Я рівний з тобою. Це смисл соціалізму.

— Можливо, в якійсь країні ви бачили щось таке?

— У принципі фрагмент соціалізму є в скандинавських країнах. Нам не треба нав'язувати моделей ні лівих, ні правих. У нас має бути власна модель, виходячи з нашого історичного досвіду. Ми, слов'яни, передовсім схильні до спільності, нам не можна нав'язати західноєвропейський індивідуалізм. Ми схильні до віче, до ради. В нас же були Козацька Чорна, Біла Ради, Центральна Рада. А Центральна Рада — це ж була радянська форма управління. Я кажу про це Степанові Ільковичу Хмарі, і він зі мною тепер згоджується. Тож у нас є власна лінія в Європі. Ми маємо виконати космічну місію, бо без нас Європа була не повна. І ми її виконаємо. Але ми не повинні втратити національний профіль, бо, вириваючись від однієї залежності, потрапляємо до ще важчої — у той космополітичний конгломерат американізований, який зніме всі національні проблеми і створить з нас космополітів. Отже, треба триматися.

Берег лівий, берег правий... Мостів компромісу не передбачається

Третю річницю з часу припинення збройного конфлікту у Придністров'ї «відзначили» і в Кишиневі, і в Тирасполі: у столиці Молдови оприлюднено законопроект про особливий статус Придністров'я, а в самій Придністровській Молдавській Республіці відбулися вибори і водночас два референдуми — з нової Конституції і... входження ніким не визнаної ПМР до СНД. В Молдові побував спеціальний кореспондент «Голосу України».

«ПМР — суверенна,незалежна, демократична правова держава»,— так починається нова придністровська Конституція. Про якийсь «особливий статус» у Тирасполі і чути не бажають. «Ми хотіли й хочемо рівноправ'я з Кишиневом, — сказав мені голова Верховної Ради ПМР Григорій Маракуца (до речі, молдаванин. — А.М.). — Ми тільки за конфедерацію, і нічого страшного в цьому немає, у світі таких держав багато. А щоб Кишинів надавав нам якісь статуси, а потім, коли захоче, забирав — такого не буде...»

Уже шостий рік ніким не визнана республіка живе своїм життям, самостійним та ізольованим. Наслідки «невизнаності» очевидні: зупинилося виробництво, напівпорожні магазини, безробіття, а хто працює — отримує по кілька доларів на місяць. Запам'яталося: околиця Бендер, десятиградусний мороз, натовп людей чекає на тролейбуса до Тирасполя; поряд із зупинкою стоїть маршрутне таксі — як на наші гроші, лише за 60 тисяч карбованців, але тут це — дорого, таксі порожнє...

Зате стовпи, зупинки, стіни будинків обклеєні програмами кандидатів у депутати. Їх зміст свідчить: компромісу з Кишиневом не буде. Незалежність від Молдови, ностальгія за Радянським Союзом і надія, що СНД стане чимось подібним до нього — ось головні ідеї потужної пропаганди в ПМР. І за них, незважаючи на злиденне життя, проголосували 80 відсотків тих, хто прийшов до урн, а прийшло 60 відсотків населення: придністровці висловилися і за нову Конституцію, і за вступ до СНД. Мабуть, з такою впертістю, з такою надією на краще майбутнє розбудовували в 20-ті роки радянську державу...

— Який сенс проводити референдум зі входження ніким не визнаної республіки до СНД? — запитав я Григорія Маракуцу.

— Я реаліст і усвідомлюю, що завтра-післязавтра ніхто до СНД нас не прийме. Референдум з цього питання скоріше символічний, декларативний, — відповів він. — Нам важливо показати світові нашу орієнтацію: якщо Молдова більше дивиться на Захід, то ми — на Схід. Ми сотні років були в цьому геополітичному просторі і міцно пов'язані з Росією, Білоруссю, Україною...

«Придністров'я — територіальне утворення в формі автономної республіки, що складається із населених пунктів лівобережжя Дністра, наділене особливим статусом і є складовою частиною Республіки Молдова», — цитата з молдавського законопроекту. В Кишиневі не припускають, що Придністров'я може бути рівноправною з Молдовою республікою, що буде створено якусь конфедерацію. «Держава з двома арміями, двома валютами? Це нісенітниця, — так прокоментував позицію лідерів ПМР голова парламенту Молдови Петру Лучинський, — весь світ визнає Молдову як цілісну державу...»

Життя на правому березі Дністра багато краще, ніж на лівому: за повні магазини, вищі статки населення.Придністровці їздять до Кишинева по продукти, буває навіть — возять туди здавати порожні пляшки. Але у своїх негараздах звинувачують таки Кишинів: «Молдова отримує від Заходу мільйони доларів, але Придністров'ю, яке вважає своєю територією, не дає ані цента», — такі звинувачення чув я і від політиків, і від простих людей. «У такій атмосфері винести на референдум потрібні питання й отримати на них потрібні відповіді — неважко, — вважає заступник міністра закордонних справ Молдови Василь Шову, один з авторів законопроекту про статус Придністров'я, але це — черговий глухий кут, з якого ми потім будемо героїчно вибиратися...»

Діалог, точніше — спробу діалогу, Кишинів — Тирасполь значно ускладнює присутність у Придністров'ї російських військових, колишньої 14-ї армії. Позиції сторін і тут протилежні: Кишинів категорично «проти», Тирасполь — «за», що пояснюється значною орієнтацією і великими сподіваннями придністровців на Росію. Нова російська ініціатива, що полягає в наданні своїм військам статусу миротворчих сил, спричинила різкий протест у Кишиневі, там це розцінили як спробу росіян закріпити свою військову присутність на території Молдови. Україні дислокація російської армії біля південних кордонів комфорту теж не додає. Позиція України залишається твердою і незмінною: Молдова має бути територіально цілісною державою. Українці Придністров'я на «неньку Україну» дуже ображаються, та й неукраїнці теж.

Зовсім інше ставлення до Росії. На минулий референдум приїхали як спостерігачі вісім депутатів Держдуми: переважно комуністи й аграрники. Депутати роздавали обіцянки: Росія, мовляв, визнає ПМР вже десь у жовтні наступного року. Надіслав звернення і лідер російських комуністів Зюганов: «Від вашого вибору залежатиме подальша доля багатонаціонального народу Придністров'я...»

Отже, референдумом забито ще один клин між Кишиневом і Тирасполем.«Чи не стане референдум крапкою в діалозі?» — запитував я політиків при владі. І там, і тут відповідали, що ні, і кожен наполягав: має бути саме так, як хочемо ми. Але через те, що точок дотику в позиціях сторін немає, то й навряд чи може йти мова про компроміс. «А якщо в Кишиневі думатимуть ще 2—3 роки, то й варіант створення в рамках нинішніх кордонів однієї держави, конфедерації стане неможливим, — сказав Григорій Маракуца. — ПМР уже п'ять років існує як незалежна держава, і ще через три роки ніяка сила не змусить нас з ними об'єднатися...»

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Київ — Кишинів — Тирасполь — Київ.

Хроніка. Факти. Події

● *Київ*

Українські миротворці в Боснії і Герцеговині

Уряд України схвалив рішення щодо участі українського контингенту в миротворчій операції багатонаціональних сил, яка покликана сприяти остаточному врегулюванню конфлікту на території Боснії та Герцеговини. У складі багатонаціональних сил продовжить перебування окремий військовий підрозділ Збройних сил України, який вже понад три роки дислокується тут у складі миротворчих сил ООН. Україна також планує надати послуги своєї військово-транспортної авіації для здійснення авіаперевезень країнами-контрибуторами операції.

● *Вашингтон*

Пільговий кредит від США

Україна отримала від США пільговий кредит у 20 мільйонів доларів терміном на 25 років під 2,25 відсотка річних. Передбачено закупити за нього до 40 тисяч соєвого шроту як білкового додатку для кормів тваринам, а також тверду пшеницю для макаронного виробництва. Це третій такий сільськогосподарський кредит, за програмою підтримки експорту США. З усіх учасників програм у 1996 році Київ одержав найбільшу частку.

● *Пекін*

Чи існує «китайська загроза»?

«Безпідставними» назвав Прем'єр Держради КНР Лі Пен поширювані, за його словами, «деякими людьми на Заході» твердження про існування «китайської загрози». Метою авторів цих інсинуацій, які перебільшують економічну могутність Китаю та його цілі, є «стримування розвитку КНР», відзначив він в інтерв'ю журналу «Китайські таланти».

● *Каїр*

Резолюція як перший крок

Генеральний секретар ООН Бутрос Бутрос Галі заявив, що Ірак має погодитися з резолюцією Ради Безпеки, яка дозволяє Багдадові продати обмежену кількість нафти для оплати поставок продовольства й медикаментів. Після зустрічі, яка відбулася тут, з Президентом Єгипту Хосні Мубараком генсек ООН, який перебував у себе на батьківщині з приватним візитом, підкреслив, що виконання резолюції 986 стане кроком до «зняття, хоча б часткового, нафтового ембарго з тим, щоб виручені кошти могли бути використані на придбання продовольства й медикаментів» для іракського населення.

● *Тель-Авів*

Кобзон — у «чорному списку»

Неприємностями розпочався новий рік в Ізраїлі для російського співака й бізнесмена Йосипа Кобзона. Відразу після прибуття у вівторок до міжнародного аеропорту імені Бен-Гуріона Кобзона було заарештовано і відправлено до камери попереднього ув'язнення для подальшої депортації в Росію найближчим зворотним рейсом. Як з'ясувалося, ім'я Кобзона занесено до затвердженого міністром внутрішньої безпеки Ізраїлю «чорного списку» осіб, в'їзд яких у країну заборонено. Затримання Кобзона співробітники прикордонної служби мотивували його «зв'язком з російською мафією». Через кілька годин Й. Кобзону все-таки дозволили в'їзд до Ізраїлю за вказівкою глави уряду Шимона Переса.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та інформаційних агентств.

На знімку: різдвяна поштова листівка 1912 року.

Фото ІТАР-ТАРС.

Посол вивчає українську і читає Субтельного

Першого січня Нового року в Україну приїхав новопризначений посол Канади Крістофер Вестдал з дружиною Шілою Гейз. Послужний список пана посла справляє враження.

1968 року він здобув ступінь бакалавра наук у коледжі Св. Івана у Вінніпезі, 1970 року — магістра бізнес-адміністрації у Манітобському університеті. Свою роботу розпочав 1973 року в Міністерстві закордонних справ. Як представник МЗС працював у Нью-Делі, вищим комісаром — у Бангладеш, послом — у Бірмі. Від 1987 року по 1991 був генеральним директором Бюро міжнародних організацій при МЗС. 1991—1993 рр. — як посол представляв інтереси своєї держави у Південній Африці. 1994 року він опікувався проблемами роззброєння. І ось нещодавно його призначили Надзвичайним і Повноважним Послом Канади в Україні.

Не знаю, як пан посол готувався до своєї роботи в інших державах, але до праці в Україні він, схоже, поставився з усією відповідальністю. Одразу по призначенні зустрівся з українською діаспорою в Канаді, про що редакцію повідомила представниця прес-секретаріату канадського парламенту Юлія Войчишин.

— Свою доповідь пан Вестдал назвав «На межі», пояснюючи це тим, що він — на межі нового завдання, Україна — на межі Європи, а також змін, бо будує вільний ринок та демократію.

Новопризначений посол вивчає нині українську мову, читає «Історію України» Ореста Субтельного, хоча не має українського коріння. Просто пан Вестдал виріс у містечку Сван Рівер провінції Манітоба, де мешкає чи не найбільше канадських українців. Його друзі дитинства мали прізвища Бойчук, Лисишин... Тому на відміну від більшості канадців, він змалку знав про існування далекої України. Нині він вважає, що роль нашої держави у світовій, а особливо в європейській, безпеці щороку зростає.

Наталя РІЗНИК.

НЕ ЦИФРИ ПЕРЕСТАВЛЯТИ, А ПОЛІТИКУ МІНЯТИ...

До проекту Державного бюджету України на 1996 рік

РЕАЛЬНОЮ нереальністю можна назвати стан державних бюджетів чотирьох років нашої незалежної держави.

В чому причина? Адже, здавалося, всі ролі в цьому найважливішому державному процесі законодавчо розписано. Виконавча влада розробляє й виконує бюджет, законодавча — затверджує й контролює.

Гадаю, що початок нереальності бюджету настає з початку його розробки. Як можна було братися до неоднозначно надзвичайно складного державного завдання розробки бюджету, не вирішивши, що ж усе-таки є первинним: програма (план) соціально-економічного розвитку країни чи держбюджет? Що за чим має йти, що з чого логічно випливати?

Питання це аж ніяк не пусте, воно має величезне практичне значення. Та ми, на мою думку, насправді навіть не порушили його.

Принаймні саме таке враження складається, коли аналізуєш логіку формування цих найважливіших документів, а поготів механізми їх практичної реалізації.

Справді, що таке держбюджет? Це кимось плановані абстрактні прибутки й видатки, ніяк не пов'язані з об'єктивною логікою розвитку виробничої та соціальної сфер держави. В тому, що це так, мене переконує фактичний стан справ з виконанням бюджету: його нескінченні коригування, постійне «недобирання» планованих податків і зборів, хронічний дефіцит коштів на покриття переважної більшості витратних статей.

Інакше кажучи, держбюджет аж ніяк не спирається на програму соціально-економічного розвитку країни. Більше того, він може формуватись і виконуватись за цілковитої відсутності такої. Хіба комусь щось відомо про програму (план) соціально-економічного розвитку України на 1995 р., її формування, затвердження, а тим більше виконання? Не певен. Більше того, переконаний саме у зворотному.

Тим часом бюджет має логічно випливати з річної програми (плану) розвитку країни. Ось чому спочатку взагалі треба формувати й затверджувати таку програму і лише потім самий бюджет.

Інакше все повторюватиметься, як у славнозвісній казці про білого бичка. І минулий рік — яскравий того приклад. Адже після всіх розмов про те, що виконавча влада повинна ретельніше й серйозніше підходити до формування й виконання бюджету, парламент знову виявився втягнутим у пустопорожні й безплідні ігри з латання «дірок» у цьому самому бюджеті.

Як відомо, у квітні минулого року, після важких і виснажливих баталій, Верховна Рада приймає закон, який передбачав доходи в 1314 трлн. крб. і витрати в 1646 трлн. крб. У законодавчому порядку тоді ж було встановлено граничний рівень дефіциту держбюджету у 331 трлн. крб.

Та минає лише три місяці (!!) і парламенту знову доводиться звертатися до цього питання, коригуючи прибуткову й видаткову частини бюджету. Треба було бачити, скільки «поту, крові і сліз» коштувало прийняття нових цифр. Адже, крім усього іншого, над парламентом, наче дамоклів меч, висіла ще вимога МВФ: дефіцит держбюджету не повинен вийти за межі 7,3 % ВВП.

Та найдивовижніше відбувалося за два тижні (!!) до закінчення минулого року. З вини органів виконавчої влади, як відомо, не виконано дві найважливіші прибуткові статті держбюджету (доходи від приватизації та рентні платежі за нафту й газ, що їх добувають в Україні). І знову ж таки під тиском тієї самої виконавчої влади, котра «завалила» бюджет, парламент був змушений його коригувати й уточнювати. От вам і «реальний» бюджет, у чому нас так запевняли на початку минулого року.

Що все це, разом узяте, означає? Передусім, цілковитий і остаточний провал бюджету-95. По-перше, через відсутність якоїсь серйозної методологічної бази під час його розробки (про що сказано вище), а по-друге, через явну нерозпорядливість виконавчої влади та слабкий контроль за її діями.

Нескінченні й стихійні виплати з бюджету, що приймалися на підставі суто суб'єктивних рішень, і водночас маніпуляції з раніше запланованими статтями видатків (приміром, їх скорочення під явно надуманим приводом врятування (!) від краху фінансової системи) — ось складові «успіху» бюджету-95.

Поза всяким сумнівом, і в проекті бюджету на 1996 р. знову «резервовано» можливості для стихійних (читай: безконтрольних) виплат з нього. А інакше просто й неможливо оцінити наявність таких безадресних статей, як «інші витрати на народне господарство» у 33,3 трлн. крб., «інші витрати бюджету» у 8,9 трлн. крб. З того самого, по суті, розряду й «Резервний фонд Кабінету міністрів» у 50 трлн. крб.

І це при тому, що на підтримання фермерства заплановано виділити менш як 1 трлн. крб., на утримання будинків-інтернатів та інших установ соціального забезпечення — 6,6 трлн. крб., а на розвиток фізичної культури і всі молодіжні заходи — 6,5 трлн. крб. І немає жодних гарантій (враховуючи досвід минулих років), що на практиці й ці «жалюгідні» кошти не буде вже вкотре урізано.

То доки ж найвищий законодавчий орган держави знову розплачуватиметься за чужі гріхи і прорахунки? Час, як то кажуть, і міру знати.

Досі не можу збагнути, чим зайняті численні наукові установи у складі Національної Академії наук, десятки інших академій, що наче з води повиростали за останні роки, нарешті, відповідні структури у складі Кабінету міністрів і Адміністрації Президента у період розробки бюджету — найважливішого державного документа. Кому, коли не їм, брати на себе копітку й відповідальну роботу з розробки цілої системи матеріальних, трудових і фінансових балансів, консолідованих нормативів економічного розвитку? Чи ви бачите інші шляхи, щоб зверстати реальний держбюджет? Немає іншого шляху, і це переконливо довів досвід останніх років. Щоправда, існує хибний метод видавання «нагора» «середньостельових» цифр, які лускають протягом лічених місяців, наче мильні бульбашки...

Інший драматичний момент формування й реалізації бюджетів останніх років — їх суто фіскальний характер, ніяк не пов'язаний з якоюсь серйозною і довгочасною економічною політикою.

Формування держбюджету, відшкодування його дефіциту розглядають не в динамічному плані, тобто як найважливіші інструментарії розвитку економіки, а в суто статичному розрізі — як якусь велетенську, загальнонаціонального масштабу «прибутково-видаткову касову книгу». Це принципова помилка.

На жаль, не став винятком і проект держбюджету на 1996 рік. Скажімо, за рахунок яких джерел передбачено у 1996 році покрити граничний рівень дефіциту у 427,2 трлн. крб.? За рахунок кредитів Нац. банку (читай: шляхом друкування нових грошей) — на 107,2 трлн. крб. (25 %), за рахунок зовнішніх джерел — на 170 трлн. крб. (40 %), за рахунок внутрішніх державних позик — на 150 трлн. крб. (35 %).

Жодне з названих джерел покриття дефіциту держбюджету не можна віднести до розряду таких, які стимулювали б розвиток вітчизняної економіки.

І найсумніше при тому, що ми навіть не намагаємось відмовитись від кредитів Національного банку, тобто від випуску «порожніх», нічим не забезпечених грошей. Причому їх величина у 107,2 трлн. крб. явно занижена порівняно з реальною — адже вже зараз точаться вперті розмови про те, що Кабінетові міністрів доведеться збільшити верхню межу дефіциту держбюджету принаймні на 150 трлн. крб. Крім усього іншого, це одразу «підстібне» інфляцію з усіма наслідками, що з цього випливають. Й утримати задекларованe на 1996 рік зростання цін у 34 % навряд чи вдасться. Дай Боже, щоб цей показник не перевищив 134 % — гадане зростання їх у 1995 р.

40 % дефіциту держбюджету передбачено погасити за рахунок зовнішніх джерел фінансування, тобто за рахунок іноземних кредитів. Але ж ці кредити, у тому вигляді, в якому їх заплановано одержувати й використовувати, справлятимуть лише антистимулюючий вплив на вітчизняне виробництво. Тим більше, що їх доведеться повертати, та ще й з відсотками. Справа то цілковито безнадійна з огляду на те, що на 1 січня 1995 р. борг України впритул наблизився до позначки 9,0 млрд. дол., а, за оцінками Міністерства економіки, до 2000 року може сягнути (за такої схильності до іноземних позичок) позначки 32—34 млрд. крб.

Одне слово, зовнішні позики — то складова того самого фіскального підходу до формування й виконання держбюджету.

Не виняток і внутрішні державні позики, що збільшують державний борг у цілому. Не випадково у всіх без винятку розвинутих країнах украй негативно й хворобливо сприймають зростання державного боргу, надто ж коли він має, як у нас, неконтрольований характер.

Найдивніше, що жодного разу під час обговорення держбюджету, урядових програм тощо не ставилося навіть питання про такий ефективний засіб погашення, покриття дефіциту держбюджету, як «портфельні», тобто цільові і прямі інвестиції (у тому числі іноземні), про реінвестування до національної економіки доходів від такого роду інвестицій. Але ж це, справді, важіль реального й активного реформування економіки, який стимулює передусім виробництво. Та щоб цей важіль запрацював, треба значно більше зусиль, аніж для друкування «порожніх» грошей, одержання зовнішніх позик або випуску внутрішніх боргових зобов'язань держави. Потрібна ціла система дій і заходів щодо залучення інвесторів, захисту їхніх капіталів, пошуку об'єктів інвестування, формування ринків збуту відповідної продукції і т. д. і т. п. Але то все реальні, а не «паперові» справи. От чому до них не хочуть братися.

Слід зазначити, що інвестиційна складова всерйоз відсутня не тільки в розгляді питань покриття дефіциту держбюджету, а й під час формування бюджету в цілому. Рік у рік ігноруємо ту обставину, що постійно вичерпуються джерела інвестицій. Не випадково тому обсяг інвестицій за 1991—1996 рр. упав десь на 75 %(!). Про яку взагалі структурну перебудову, підтримку вітчизняного виробника можна говорити за таких умов? А що ж проект бюджету-96? Та все те саме. Судіть самі. Із загальної величини витрат у держбюджеті в 3016 трлн. крб. на державні капітальні вкладення у розвиток галузей і структурну перебудову економіки припадає 150 трлн. крб. Це навіть менше 5 % від загальної величини витрат. Якщо ж урахувати очікувану на цей рік інфляцію, можливі «урізання» цієї статті, то на що реально перетворяться ці й без того жалюгідні 5 %? Та справа не тільки в цьому. Адже вказана стаття витрат, по суті, єдина, що прямо впливає на зростання ВВП України в майбутньому. Це чисті нагромадження. Коли зважити, що 1996 року ВВП очікується в розмірі 7830 трлн. крб., то частка «дріжджової закваски» для його зростання надалі у вигляді чистих нагромаджень (150 трлн. крб.) становить лише 1,9 %. Це надто маленька, за будь-якими стандартами, «критична» маса для позитивних зрушень надалі обсягу та структури ВВП. Її слід збільшити принаймні у 2,5—3 рази.

Існують, правда, інші статті витрат, які потенційно можуть стати джерелом нових інвестицій. Приміром, на фінансування народного господарства передбачено витратити 313,4 трлн. крб.; фонд розвитку паливно-енергетичного комплексу становитиме 108 трлн. крб. Та що приховане за цими цифрами, абсолютно незрозуміло. Яка частка з цих коштів реально піде на підтримання «склеротичних» галузей і підприємств, нескінченні (і безповоротні) їх дотування, а скільки залишиться коштів на структурні перетворення, пожвавлення інвестиційної активності? На це запитання проект бюджету-96 відповіді не дає. Тим часом таке розмежування необхідно провести якнайшвидше.

Одне слово, і в цьому разі ідеологи бюджету-96 в його проекті зафіксували лише зовнішню картину сучасного стану економіки, не виділивши і не сформулювавши при цьому докорінну, глибоку проблему — джерела і шляхи структурної перебудови продуктивних сил. Саме ця проблема, як ніяка інша, має бути жорстко і комплексно пов'язана з бюджетом країни.

Саме нерозв'язність її щороку була найголовнішою причиною того, що одразу після прийняття бюджету того чи іншого року ці бюджети ставали нереальні за структурно-балансовими співвідношеннями. Адже тривання поглиблення структурних диспропорцій, зростання енерго- та матеріалоємності кінцевого продукту, падіння випуску товарів народного споживання тощо одразу ж «ламали» всі цифрові викладки і статті бюджету.

До речі, з розряду розглянутих вище проблем — питання субсидування й дотування вугільної індустрії та агропромислового комплексу. Без державної допомоги ці найважливіші галузі залишити ніяк не можна. Адже в АПК в цілому створюється не менш як 40 % ВВП країни.

Але в тій самій вугільній промисловості нерідко в собівартості 1 т вугілля 80 % становлять затрати на зарплату. Це пов'язане з низькою механізацією, явно невисокою продуктивністю праці, котра менша, ніж у розвинутих країнах, часто-густо у 8—10 разів. А внутрішні ціни на вугілля інколи еквівалентні світовим. Становище погіршується колосальною заборгованістю вугільної промисловості з боку споживачів її продукції.

Де вихід з такого станови-

ща? Потрібні дотації, але, по-перше, переважно на технічне переозброєння і реконструкцію шахт, а по-друге, хоч як гірко це визнавати, лише перспективним вугільним підприємствам. Якщо дотувати всіх без винятку, безперервне зростання цін на вугілля рано чи пізно згубить усю галузь.

Такий самий підхід має бути і щодо аграрно-промислового сектора: треба обирати для дотування все-таки найперспективніші напрями його розвитку, котрі швидко дають віддачу вкладених коштів.

Фіскальний, тобто пасивний, суто обліково-розподільчий (але аж ніяк не стимулюючий) характер притаманний і прибутковій частині бюджету. Чому ми ніяк не можемо подолати суперечності — за величезних податків незмінно залишається напівпорожньою скарбниця? Та тому, що самі податки жодного стимулюючого навантаження (і передусім для виробника) не несуть.

Скажімо, в останньому законі про оподаткування прибутку підприємств, що його порівняно недавно прийняв парламент країни, було зроблено спробу вдосконалити податкову систему — перерозподілено податковий тягар з метою стимулювання виробника, зроблено заявку на підвищення ефективності збирання, щоб регулювати справедливість самого податку тощо.

Але тут уже «запрацювали» підзаконні акти, відомчі інструкції. В результаті зріс податковий тягар на виробника, який, у свою чергу, почав приховувати реальний фонд зарплати тощо. Звідси — структура податкових надходжень залишилася та сама, тобто вкрай неефективна, знизилась прибуткова частина бюджету.

Або візьмемо податок на добавлену вартість. Адже він у нас перетворився на податок на будь-який вид діяльності, втративши початкову і основну суть. Це вже не податок, а спрут якийсь. За оцінками експертів, у прогнозному розрахунку ПДВ на 1996 р. тільки 65—67 % від показника добавленої вартості можна насправді віднести до такої. Решта складових бази оподаткування (амортизаційні відрахування, акцизний збір, платежі до цільових фондів) не мають ніякого відношення до добавленої вартості.

Крім усього іншого, таке подвійне оподаткування тих самих сум «обтяжить» обсяг ВВП у 1996 р. не менш як на 300 трлн. крб., тобто саме на таку суму ми штучно «підстібнемо» інфляцію. До речі, у проекті бюджету-96 за рахунок самого лише ПДВ планується одержати близько 23 % (!) усього обсягу прибуткової частини. Чи не забагато? І чи не краще повернутися «на круги своя» — до справжнього економічного призначення цього податку?

Гадаю, нині просто необхідно розробити цілий пакет нових податкових законів, причому не ритуального, а реального змісту. Це справило б, поза всяким сумнівом, цілющий оздоровчий вплив на формування прибуткової частини бюджету.

Щоправда, у нас великі успіхи у «зворотному боці медалі» економічної політики — роздуванні й без того закоснілого управлінського апарату в центрі й на місцях, розбуханні витрат на його утримання.

Чи знає читач, що частка «казенних» затрат загалом у валовому внутрішньому продукті (ВВП) України — одна з найбільших у світі (коли не найбільша)? У розвинутих країнах цей показник коливається у межах 22—25 %, у країнах, що розвиваються, — не більш як 28—30 %. А у нас — 33 % (для порівняння: у Росії, вельми подібній до нас з більшості аспектів соціально-економічного буття, цей показник не перевищує 16 %).

І далеко не останню роль у всіх цих диспропорціях і перекосах відіграють явно роздутий управлінський апарат і відповідні витрати на нього. Досить сказати, що у величезному СРСР наприкінці 50-х років було 60 загальносоюзних міністерств і відомств, наприкінці 70-х — 65, у середині 80-х — 70. Така сама кількість міністерств і відомств, що відають питаннями загальнодержавного і господарського будівництва, нині в Україні.

Причому кінця цьому процесові не видно. Під галас розмов про кадрове забезпечення реформ відбувається роздування штатів як центральних апаратів, так і управлінських структур на місцях, більшає кількість усіляких комісій і рад, кожна з яких створює власний апарат і т. д. Якщо у 1995 р. частка затрат на утримання органів виконавчої влади у витратах зведеного бюджету України становила 0,94 %, то в 1996 р. — вже 1,6 %.

Ідеологічним обгрунтуванням усього цього є теза, що у перехідний період виконавча влада, надто ж її центральні ланки, мають узяти на себе розв'язання більшості поточних питань, охопити всю багатоманітність державної влади. А я гадаю, що відбувається пряма реанімація горезвісної адміністративно-командної системи. Навіть неозброєним оком видно, що центр зосереджує у своїх руках дедалі більше делегованих раніше на місця повноважень.

То що? Від того ефективність управлінських рішень підвищилась чи бюджетові полегшало? Навпаки.

У проекті бюджету-96 на утримання органів виконавчої влади планується затратити 50 трлн. крб., у тому числі на утримання Кабінету міністрів понад 2 трлн. крб., Адміністрації Президента — майже 2 трлн. крб. (разом понад 4 трлн. крб.).

Багато це чи мало? Це як подивитись. Зважаючи на те, що на фінансування усієї сфери культури передбачено виділити лише близько 29 трлн. крб., а соціальний захист усього величезного і ледь животіючого загону інвалідів України хочуть обмежити 19 трлн. крб., наведена цифра витрат на утримання виконавчих структур влади (зважаючи до того ж на їх украй низьку ефективність, про що ми писали вище) позитивних емоцій викликати аж ніяк не може.

А що сказати про сумарні витрати у 4 трлн. крб. на утримання двох найвищих управлінських структур, якщо на фінансування земельної реформи і землевпорядкування передбачено витратити 0,4 трлн. крб. (!), а на підтримання будівництва житла молодіжними житловими кооперативами — 1,7 трлн. крб.?

До речі, я вже наводив вище дані про мізерні кошти, що їх передбачено витратити на розвиток фізкультури і спорту, проведення молодіжних заходів. Створюється враження, ніби ми власноручно формуємо покоління, «вибите з сідла», цілковито не беручи до уваги, що за нинішньої вкрай важкої ситуації саме молодь найбільше потерпає від таких соціальних «виразок», як безробіття, злочинність, наркоманія, проституція.

Не дбаємо ми також про збереження й примноження інтелектуального потенціалу країни. У тих державах, де розуміють соціально-економічне значення освіти й науки, витрачають, приміром, на освіту не менш як 5 % ВВП, а на науку не менш як 3—4 % ВВП. А що ж ми?

За проектом бюджету-96 на освіту передбачено виділити 129,5 трлн. крб., на науку — 53,7 трлн. крб. Це відповідно 1,7 та 0,7 % від передбачуваного на 1996 р. обсягу ВВП. Інакше кажучи, обсяг коштів, потрібних для нормального розвитку освіти, занижено принаймні у 3 (!) рази, а для нормального функціонування наукової сфери — у 5—7 (!!) разів.

Це означає лише одне — пряме розбазарювання ще наявного наукового потенціалу.

Не можу не зазначити, що коли на науку ми збираємось асигнувати 53,7 трлн. крб., на утримання всієї медичної сфери — 54,5 трлн. крб., то на зовнішньополітичну діяльність — 47 трлн. крб., з них 30,5 трлн. крб. — це внески у різні міжнародні організації, членом яких є Україна, а 15,2 трлн. крб. — на утримання наших дипломатичних представництв.

Постає питання: а чи «по своєму ліжку простягаємо ніжки»? Що ж важливіше для нас сьогодні — доведені «до краю», до жахливого стану вітчизняні медицина й наука, а чи наші дипломатичні представництва за кордоном і співробітництво з різними міжнародними організаціями? На жаль, питання стоїть саме в такій жорсткій площині і уникнути його за сьогоднішнього катастрофічного браку коштів не вдасться.

Найнеприємніше, що все це відбувається на тлі нескінченних розмов про потребу піклуватися про соціальний захист населення, розвиток медицини, культури та освіти. Президент неодноразово заявляв про необхідність побудови «соціально орієнтованої ринкової економіки»; у Постанові Верховної Ради «Про основні напрями бюджетної політики на 1996 р.» прямо сказано, що головним напрямом цієї політики буде посилення соціальної орієнтації бюджету; в проекті державної програми економічного й соціального розвитку України на 1996 р. першим рядком серед ключових напрямів цього проекту йде посилення соціальної орієнтації економіки і т. д.

Але це на словах. А на ділі? Якщо в 1995 р. питома вага витрат на соціальний захист населення й утримання соціально-культурної сфери у витратах зведеного бюджету України становила 36,6 %, то на 1996 р. передбачено лише 32,8 %. Якщо відповідно до проекту бюджету-96 оптові ціни зростуть в 1,6 раза, а споживчі — майже в 1,7 раза, то кошти, спрямовувані на споживання робітників і службовців, збільшаться лише в 1,5 раза, а на споживання сільських трудівників і того менше — в 1,4 раза. Інакше кажучи, ми свідомо йдемо на зниження життєвого рівня трудящих у проекті бюджету-96.

То коли ж слова можновладців перестануть розходитися з ділами? Либонь, треба не цифри переставляти й перезатверджувати, а економічну політику змінювати.

Валентин СИМОНЕНКО,
народний депутат України.

ПРАВА ЛЮДИНИ І ПРАВА ДЕРЖАВИ

Для чого нам потрібен інститут уповноваженого з прав людини

ПРОЦЕС становлення державного управління в Україні, постійне реформування його структур, яке характеризується в основному пошуками оптимальної моделі розмежування функцій державної влади, місця та повноважень регіональних (територіальних) державних та самоврядних структур неминуче призводить до конфліктних ситуацій як між горизонтальними, так і вертикальними владними структурами.

Відсутність консенсусу стосовно основних принципів державотворення створює сприятливий грунт для політичних маніпуляцій, поступово віддаляє суспільство від ідеалів, закладених у Декларації про державний суверенітет України, якою передбачено творення громадянського суспільства на первинності прав людини, визнання як особистих, так і колективних прав громадян, незалежно від їх соціальної, політичної, конфесійної приналежності або походження.

Ці обставини поряд з економічними негараздами часто породжують розчарування у людей щодо самої ідеї державності, недовіру до владних структур.

Складається ситуація, коли громадянинові нікуди звертатися зі своїми скаргами. Він позбавлений можливості не лише брати участь у вирішенні власних проблем, задовольняти свої законні вимоги, але й отримувати компетентне роз'яснення стосовно задоволення своїх вимог.

Загальна криза, якою охоплена держава, на мою думку, логічно вимагає, з одного боку, посилення впливу виконавчої влади на повсякденне життя для оперативного вирішення невідкладних завдань, а з другого — концентрації зусиль Верховної Ради на конкретній законотворчій діяльності, відходу від постійної опіки виконавчої влади, фактичного припинення безпосередніх контрольних функцій. Забезпечення рівноваги між двома гілками влади у ситуації, коли третя гілка — судова — ще не сформована (а її утворення, так само як і Конституційного суду, залежить від двох попередніх), — процес довготривалий і можливий, перш за все, за умов конституювання суспільства.

Безумовно, зазначені обставини збільшують шанси на відхід від демократичних засад, що може призвести до авторитарного керівництва державою.

Щоб забезпечити опосередкований постійно діючий контроль парламенту за діяльністю виконавчих структур усіх рівнів, включаючи і Президента України, і місцеве самоврядування, забезпечити демократичний розвиток держави як правової, громадянської, створити умови для участі населення у вирішенні проблем як особистого, так і суспільного значення, задоволення його законних потреб у захисті від неправомірних, несправедливих дій чиновників та апарату, пропонуємо створити інститут уповноваженого у правах людини Верховної Ради України.

Основне призначення уповноваженого у правах людини Верховної Ради України — це його діяльність з утвердження законності, в першу чергу, в державних структурах усіх рівнів, участь у вирішенні таких питань державотворення, як напрацювання єдиної системи застосування законів (права) та своєчасного коригування законотворчого процесу.

Використання уповноважених набуває поширення у сучасній практиці інших правових держав щодо надання послуг громадянам із захисту їхніх прав від неправомірних (неетичних) дій владних структур — як державних, так і самоврядних. Створюється інститут уповноважених, як правило, державними і самоврядними представницькими органами. Діяльність їх поширюється як на окремих громадян, так і на сферу суспільного життя.

З різноманітного кола функцій уповноважених, які застосовуються у міжнародній практиці, у даному разі розглядаємо лише інституцію повністю незалежних парламентських уповноважених.

Уповноважений у правах людини Верховної Ради України повинен обиратися парламентом. Його незалежність у здійсненні контролю за діяльністю владних структур з розгляду скарг і заяв громадян, їх об'єднань і колективів має гарантуватися законом.

Завдання органу, який за своїм юридичним статусом не входить до жодної владної структури, полягає в тому, щоб, виключаючи обов'язкові санкції, користуючись лише правом пропозиції, сприяти утвердженню справедливості, людяності в діях державних структур.

Такий орган має стати ефективною противагою державної правової влади над громадянином.

Уповноважений, на мою думку, повинен обиратися парламентом на 6 років. Як правило, він не переобирається, а може бути увільнений лише за станом здоров'я, власним бажанням або за вироком суду.

Інституція уповноваженого повинна закріплятися Конституцією держави.

Обов'язковою вимогою до особи уповноваженого є юридична освіта, довгострокова практична діяльність. Його слід обирати з кола партійно не залежних досвідчених юристів. На час виконання обов'язків уповноважений не може займати посади у структурах державної влади, партійних, громадсько-політичних та комерційних.

Інституцію уповноваженого може складати одна особа або кілька з розмежуванням сфер діяльності без обмежень на все поле суспільно-політичного та економічного життя держави.

До уповноваженого можуть звертатися зі скаргами громадяни України, інших держав, особи без громадянства. Уповноважений повинен мати право провести дізнання — розслідування за власною ініціативою.

Незалежність уповноваженого забезпечується: неможливістю будь-яких владних структур давати доручення або вказівки щодо проведення перевірок, розслідувань, дізнань, повною доступністю (без обмежень на таємницю) до офіційних документів і їх використання, самостійністю у вирішенні кадрових та дисциплінарних питань по інституту уповноваженого, прямим і повним бюджетним фінансуванням, яке затверджується парламентом.

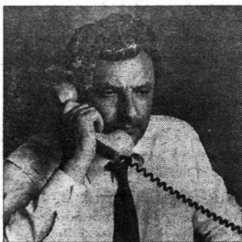
Створення інституції уповноваженого не повинно супроводжуватися скороченням, зміною діючих правозахисних інституцій, органів з нагляду за дотриманням законності.

Гадаю, що введення такої інституції, як це має місце в інших державах, піднесе авторитет нашої країни в очах світової громадськості.

Михайло ТОВТ,
народний депутат України.

Представляємо голів обласних Рад

Микола ЗАЛУДЯК: «За роботу, панове, добродії і товариші!»

З досьє редакції

ЗАЛУДЯК Микола Іванович. 1941 року народження. Після закінчення середньої школи два роки освоював цілинні землі Казахстану слюсаремводієм і ще рік до армії трудився в «Сільгосптехніці» на рідній Вінниччині. Дійсну військову службу проходив на Балтійському флоті в морській авіації. Закінчив Харківський автодорожній інститут за спеціальністю інженер-економіст. З 1969 року в Кременчуці. Працював на різних посадах на транспорті і в промисловості. Затим голова Автозаводського районного і Кременчуцького міського виконкомів, перший секретар міськкому КПУ. З 1990 по 1992 роки — голова постійної Комісії Верховної Ради України з питань екології та раціонального природокористування. З 1992 року — представник Президента України в Полтавській області, голова обласної Ради народних депутатів. Нині — глава облдержадміністрації.

— Коли в лютому 1990 року на позачерговій Кременчуцькій міській партконференції комуністи «пішли» свого першого — Залудяка, багато хто поспішив перекреслити його політичну кар'єру. Та менше як за місяць по тому виборці із заздрісною одностайністю вручають йому мандат народного депутата. Як зрозуміти й оцінити такі повороти долі? Зрештою, що для вас особисто означає місто Кременчук?

— Про партію — то окрема розмова, але й тоді я був не стільки її функціонером, а більше господарником-керівником. Ми зуміли сформувати хорошу команду керівників-однодумців і спрямувати її діяльність насамперед на розвиток соціальної сфери міста. Будували щороку по 150 тисяч квадратних метрів житла (Полтава і до ста не дотягувала), вводили в дію одну-дві школи, два-три дитячі садки, кінотеатри, палаци культури, лікарні тощо. Власне, нинішнє обличчя Кременчука сформовано саме в ті роки. Гадаєте, тоді було легше будувати? А я був виконробом на посаді першого секретаря.

— Миколо Івановичу! Два роки ви очолювали постійну Комісію Верховної Ради України з питань екології та раціонального природокористування. Що за цей період, ви вважаєте, було зроблено головне?

— Головне те, що був розроблений комісією і прийнятий Верховною Радою базовий закон про охорону навколишнього природного середовища України. Плідна робота в цьому депутатів Верховної Ради минулого скликання, зокрема Сергія Дорогунцова, Юрія Костенка, Миколи Гавриленка та інших, а також фахівців сектора Верховної Ради, очолюваного Петром Лапенчуком; Мінекобезпеки, Інституту держави і права АН України, що дало змогу прийняти цей закон. Плідною була наша робота з чорнобильською комісією, яку очолював Володимир Яворівський. Обидві комісії допомагали одна одній в розробці законопроектів, організовували виїзні засідання в різних регіонах України, і в першу чергу — екологічно небезпечних.

— Все-таки у велику політику вас вивела робота у Верховній Раді. Нині представляєте більше інтереси Президента, уряду. Отож, на ваш погляд: до якої міри досконалий нинішній поділ влади? Якою мірою він відповідає реаліям сьогодення?

— Влада — найболючіше для нашої держави питання. Коли б мене запитали, в чому причина такого безпрецедентного падіння економіки України, я, не вагаючись би, відповів — у відсутності збалансованої влади. Така ситуація загрозлива для будь-якої країни, а особливо тоді, коли розрегульовані економіка й система управління. Тому потрібно щонайшвидше законодавчо розв'язати питання поділу влади. Іншими словами — не зволікати із прийняттям нової Конституції. Насамперед, визначитися з точки зору державного управління — якою має бути Україна: парламентською, парламентсько-президентською, президентською чи президентсько-парламентською. На мою думку, відійти від президентсько-парламентської ідеї нам уже не вдасться. Гадаю, треба ще більше посилити інститут президентства, а Верховна Рада має виконувати законодавчі функції. Не упустити також з поля зору базовий рівень — міста, села і селища. Нині вони існують немовби самі по собі, хоча в головному питанні економіки — бюджеті — «закільцьовані» на області і здебільшого дотуються саме з обласного бюджету. А щодо управління плавають автономно. Парадокс? Так.

— Тоді як бути з обранням перших керівників базового рівня? Хто їх має вибирати — народ чи Президент?

— Мені більше імпонує владна вертикаль, хоча, отримуючи мандат довір'я з рук виборців, голова Ради немовби більше захищений. Зрештою, це демократичніше. З другого боку, наша країна переживає складний перехідний період у зміні суспільно-економічної формації і дедалі дужче лунають голоси за сильну особистість — мало не диктатора. І не так з'уст управлінців, як простих людей. Воно й зрозуміло, нинішнє безладдя уже кожному в печінках.

— Даруйте, але з укладанням Конституційного договору між Президентом і Верховною Радою з'явилися підстави для створення певної вертикалі влади. Хіба це не вплинуло на характер стосунків між адміністраціями і місцевими органами самоврядування?

— Я не вважаю, що в нас в області досі був якийсь антагонізм між владними структурами вищих і нижчих рівнів чи якісь намагання не коритися. Не було насамперед належної нормативної бази. Нечітке розмежування функцій адміністрацій і Рад породжувало зайве дублювання, неузгодженість дій між гілками влади. Ось що спричиняло деякі непорозуміння.

— Що ви маєте на увазі?

— Насамперед, формування і розподіл бюджету. Області затверджено найнижчі в країні нормативи відрахувань від податків: лише 37,2 відсотка, а 62,7 йдуть «нагору». З огляду на народногосподарський потенціал Полтавщини, який вносить майже 6 відсотків до національного доходу країни, такий розподіл бюджетного «пирога» принаймні дивний. Хіба такий підхід стимулює товаровиробника? Я вже не кажу про те, що послідовної й поміркованої податкової політики у нас взагалі немає.

— Але хіба це дає підстави сидіти склавши руки? Хоча б до будівництва ви смаку не втратили?

— Доки є робота, про зневіру й розчарування не може бути й мови. А щодо будівництва... Приїздіть, погляньте. На нові школи і лікарні, багатоповерхові будинки і палаци культури. У Глобинському і Котелевському районах восени провели науково-практичні конференції щодо соціально-економічної перебудови села. Можливо, нині не така яскрава статистика, але коли простий селянин чи робітник, попри всі труднощі, зводить дім, я бачу в ньому не просто оселю для сім'ї, дітей, а майбутній розквіт України.

— Давайте про село докладніше. Бо, очевидно, ніде правди діти, нині наша держава тримається тільки на тому, що нещадно його експлуатує. Як звести село з колін на ноги, які взагалі в нього перспективи?

— Не буде села, не буде й держави — це моє тверде переконання. Але чимало проблем від того, що на селі нині практично не ведеться реформування. Так, усі КСП в області розпайовано. Але це навіть не півкроку — тільки початок реформ. І знову зупинилися, чекаємо, як то далі справи повернуться. А дехто ще й сподівається: можливо, усе піде на старе — з безпроцентними кредитами, погашенням боргів, шаленими дотаціями. Та не буде цього, хіба це ще комусь незрозуміло? На порі головне питання — приватизація. І знову буду категоричним: я проти продажу землі. Оренда — інша річ. Я також проти роздроблення колективних господарств. Не можна усе валити водночас, рубаючи з-за голови. Але ніхто не збирається тягти за вуха й економічних калік. Якщо в господарстві корова дає молока не більш як коза, а з гектара збирають по 50 центнерів буряків чи розкрадено усе, що тільки можна, то скажіть мені, кому потрібне таке КСП і хто захищатиме його керівництво? І протилежні приклади: маємо в області десятки господарств, де, не киваючи на труднощі, одержують високі врожаї, нарощують продуктивність громадського тваринництва, будують житло, об'єкти соцкультпобуту. Тому навіщо усі розмови про розвал села? Ви пригадайте, скільки було галасу: «Не посіємо!», «Не зберемо хліб!». Але ж і обсіялися вчасно, і урожай зібрали увесь — не заморозили, не згноїли. До того ж вищий, ніж у минулі роки. А маємо хліб, цукор, олію, отже і перезимуємо, і в поле навесні вийдемо. Я вам скажу відверто: мій оптимізм не задля красного слівця. Мій оптимізм — це бажання працювати.

— Але, Миколо Івановичу, чи не вперше Полтавщина не виконує першу заповідь перед державою — з продажу хліба. Що таке для області 600 тисяч тонн, коли здавали більш як мільйон?

— Маючи валовий збір зерна 1,7 мільйона тонн, область продала його державі, враховуючи держконтракт і регіональне замовлення, 438 тисяч тонн, ще 112 тисяч тонн передала на зберігання. Тож мінус не такий вже і великий, хоча це мало радує. Та об'єктивно: задарма сьогодні хліб ніхто не віддасть. Держава вже заборгувала селянам 1,3 трильйона карбованців за зданий хліб. А хіба ціни на нього відповідають реальним затратам? Ні, однозначно. Тому вихід тут простий — платіть селянинові за вирощену продукцію, до того ж, коли ви її замовляли. Йому не треба подачок. Лише справедливо і чесно розраховуйтеся.

— Слово «розраховуйтеся» стає дедалі страшніше. Не заплатили вчасно за хліб — загроза голоду. Заборгували за енергоносії — замерзнемо. Що ви на це скажете?

— Не треба все змальовувати чорними барвами і наганяти страх. Бо з голоду в нас в Україні ще ніхто не помер — і не буде того, упевнений. Як ніхто ще й від холоду не замерз. І нині в області підтримується життєдіяльність усіх соціальних об'єктів: подається тепло, вода, газ, електроенергія до квартир, гуртожитків, шкіл, дитячих садків, вищих навчальних закладів, іншим споживачам. Це не те досягнення, яким треба пишатися, але повірте, що більшу частину свого робочого часу я зайнятий саме цими проблемами. Вірте-ні, а ночами не сплю від думок про те, як перезимувати. Щодня збирається обласний штаб, де розв'язуємо безліч проблем, а головна — погашення боргів за енергоносії. За нестачі коштів у споживачів активно вдаємося до бартерних взаєморозрахунків — переважно сільськогосподарською продукцією. Комусь це, можливо, і не до вподоби. Зрештою, критикувати завжди легше. Але я прагматик і знаю, що вистоїмо сьогодні — завтра буде неодмінно легше.

— А крім емоцій, є хоча б якийсь підмурок для цього?

— Майбутнє — за реформами. Чим швидше їх проведемо, визначимось з головних позицій — якот питання власності, тим швидше зрушимо з місця у бік поліпшення. Я часто повторюю такий приклад: на тих промислових підприємствах, де вчасно провели роздержавлення, акціонування, практично не буває збоїв у роботі. А окремі з них нарощують виробництво продукції порівняно зі сприятливим 1990 роком. За підсумками семи місяців спад виробництва в області становив лише 0,7 відсотка, нині 5,1 (тоді як по Україні загалом 14,2). Це світло в кінці тунелю. Ми летіли вниз стрімголов. І хоча зупинити падіння в окремо взятій області дуже важко, все-таки зуміли полегшити прес, що тисне на плечі людей. Було розроблено комплексні програми виходу з кризи — це, зокрема, «Промисловість — полтавському селу», «Культура», «Освіта», «Турбота» та інші. Тобто люди просто змушені були працювати по-новому. І ось результат — ми ще не зупинили скочування до прірви, але процес стає дедалі більше керованим. З'явилася можливість домогтися стабільності в роботі підприємств, а то й цілих галузей.

— Миколо Івановичу! Полтавщина не має зовнішніх кордонів, але разом з тим її частка в зовнішньоекономічній діяльності країни досить вагома. Зокрема, минулого літа в області успішно пройшов, набувши статусу міжнародного, Сорочинський ярмарок, продукція полтавських підприємств витримує конкуренцію не лише у близькому, а й у далекому зарубіжжі. Очевидно, і це сприяє стабілізації економіки регіону?

— Без прориву на зарубіжні ринки нам, як і всій країні, просто не вижити. Це — аксіома. Але я проти того, щоб ми були тільки постачальником сировини, потрібно освоювати новітні світові технології, випускати товари, які «там» мали б стабільний попит. З цього огляду в області робиться багато. За обсягами експорту продукції вона посідає п'яте місце в Україні, а питома вага його в загальному обсязі виробництва області становить 16 відсотків. На зарубіжжя йде майже 36 відсотків залізної руди, 25 — продукції машинобудування, 15 — паливної та харчової промисловості. Загалом, область підтримує економічні зв'язки з 52 країнами світу, в нас 177 спільних підприємств в різних галузях народного господарства. Дійову допомогу в рамках міжнародної угоди нам подає Німеччина. Спеціалісти цієї країни впроваджують в області новітні технології в агропромисловому комплексі з вирощування цукрових буряків, де практично немає ручної праці. Для втілення цих задумів німецька сторона вже виділила близько 4 мільйонів марок з 28 мільйонів, що плановано вкласти в реалізацію проекту.

Ми підтримуємо таке співробітництво, адже ефективні саме новітні технології, простий товарообмін вже малоефективний. Вигідні ділові стосунки склалися з окремими фірмами Англії. Вони розконсервовують старі свердловини і за своєю новою технологією «оживляють» їх, добувають нафту, яку переробляє Кременчуцький нафтопереробний завод. Для нас це вигідно, адже продукція залишається і використовується в області, створюються додаткові робочі місця. Різнобічні угоди про співробітництво укладено з Велико-Тирнівським округом Болгарії та Кошалінським воєводством Польщі. Ми розуміємо й те, що сильною і незалежною наша держава може бути лише за умов тісного співробітництва з країнами СНД. І нинішній Сорочинський ярмарок — яскравий приклад того. У ньому взяли участь майже всі області України, представники Росії, Білорусі, Прибалтики, Болгарії, Польщі, Німеччини. На сотні найменувань продукції укладено взаємовигідні контракти.

— Але оцінки, зокрема і Сорочинського ярмарку, досить полярні. Дехто дорікає місцевій владі за те, що, мовляв, Україна конає в корчах економічної кризи, а тут затіяли показуху — як за застійних часів. Ціни — космічні, а набір товарів — як на полтавській барахолці. Поясніть ситуацію.

— Заочно важко сперечатися, та й, власне, чи варто? Хто був на ярмарку і відвідав наметове містечко тієї самої Тульської області, пересвідчився, що росіяни їхали до нас з серйозними намірами. Товарів більш як п'яти тисяч найменувань привезли. Хороших, добротних, на рівні світових стандартів. Якщо туляки пробилися з ними на американський ринок, а США в них — перший експортний партнер, то це ж про щось свідчить. Хоча на ярмарку їх справді купили не всі. Але таку мету ніхто і не ставив. Є довгострокові угоди, товари надходять до області і нині, ще більше їх буде завтра. Ось головне — перспектива. Та й, зрештою, підкажіть мені, будь ласка, як починати по-справжньому, а не на словах переходити до ринку? Так само і з далеким зарубіжжям. Кажуть, ми занижуємо ціни на свої товари. Зрештою, це теж ще треба підрахувати. Але мене радує те, що, приміром, АТ «Крюківський вагонобудівний завод» тримає у своїх руках понад двадцять відсотків контейнерного ринку Німеччини, а понад 90 відсотків діючих у Росії та інших країнах СНД асфальтозмішувальних установок мають марку АТ «Кредмаш». І таких прикладів — сотні.

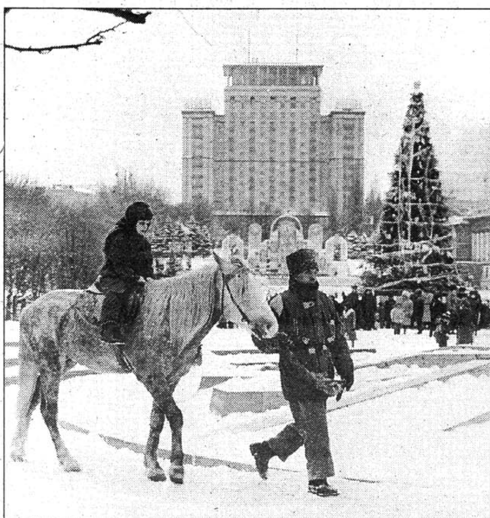
— І останнє запитання. «Мир, злагода, спокій» — девіз, з яким ви стали до роботи на цій посаді. Вдається це на практиці?

— Вдається. Він залишився як основа. А тепер за роботу, панове, добродії, товариші. Тільки вона врятує і дасть нам людське життя.

Інтерв'ю провели Григорій ГРИНЬ, Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

НОВОРІЧНИЙ ХРЕЩАТИК

Так ось твою весілля,
днино,
Уся в снігу, мов у фаті!
Останній кетяг горобини,
як новорічне конфеті.
За нами ходять білі гноми,
аби за палець ухопить...
Хрещатик,
давній мій знайомий,
спасибі за різдвяну мить!
За всі просвітлені обличчя,
ялинку і сніговика,
якого просто на узбіччі
зліпила хлопчика рука.
За сніг, що падає у тиші,
І за шампанське
в кришталі!
За білий день! І білі вірші!
І білу радість на землі!

Сергій ВЛАД.

Скандал

Справа Звягільського — «Даміана-банку»:

нові повороти на старому шляху

Двом українським громадянам 3 листопада 1994 р. Юрію Сидоренку (президент «Даміана-банку») і В'ячеславу Крамному (директор державного підприємства «Разноімпекс») та громадянину Росії Олександру Дворянчикову (представник швейцарської фірми «Гленкур Інтернасьйональ») швейцарські правоохоронні органи представили ордери на арешт з метою подальшого вислання в Україну. Ордер на арешт Ю.Сидоренка мав такий зміст: «Ви звинувачуєтесь у тому, що 16 серпня 1994 р. (...) переказали суму в 19.925.469 доларів США з рахунку №.., розпорядником якого є «Даміана-банк» у Національному банку Парижа в Базелі, на рахунок швейцарського підприємства «Гленкур Інтернасьйональ Ес Ей» в Невшателі. Ці дії (зловживання довірою, крадіж на шкоду державі Україна) були вчинені шляхом використання фальшивого гарантійного листа». У графі «Влада, що просить про вислання» зазначалося: «Генеральна прокуратура України».

З огляду на відносну давність подій нагадаємо суть справи. Сума 19,9 млн.доларів виникла як предмет спору між концерном «Украгротехсервіс» та швейцарською фірмою «Гленкур», котрі навесні 1994 р. уклали і певний час успішно реалізовували контракт на поставку в Україну нафтопродуктів загальною сумою у 200 млн.доларів. Виконання контракту припинилося приблизно в той час, коли на президента «Украгротехсервісу» В.Бортника було вчинено збройний замах: у середині травня до Одеси прийшов черговий танкер, наприкінці травня в Бортника стріляли, і більше танкерів не було, оскільки затримувалися виплати за вже постачене паливо. «Даміана-банк», який виступав банкомгарантом у контракті, провів, однак, повну проплату вже здійснених поставок. Остання сума — власне, ті 19,9 млн. доларів, була виплачена аж у серпні — що і стало підставою для претензій з боку «Украгротехсервісу», бо останній почав наполягати, що ця сума не підлягала платежу, оскільки, буцімто, мали місце недопоставки. Більш того, кошти від імені концерну були виплачені нібито на підставі сфальшованих документів, і саме тому спочатку в Україні, а потім у Швейцарії (на підставі мандату Інтерполу) були порушені кримінальні справи проти осіб, пов'язаних з «Даміана-банком» та поставками нафтопродуктів в Україну.

Справа «Даміана-банку» набрала гучного розголосу в Україні, зокрема тому, що вищезгадана сума в 19,9 млн. доларів інкримінувалася як «розкрадання в особливо великих розмірах» і колишньому в.о. прем'єр-міністра Ю.Звягільському. Ім'я Звягільського «прив'язували» до справи (принаймні, у свідомості громадськості) у простий спосіб: твердилося, що, поперше, це він нібито наполягав, аби поставки нафтопродуктів оплачувалися саме через «Даміана-банк» (і на цій підставі цей банк стали називати «кишеньковим» банком «діда Фіми»), по-друге, це за його вказівкою і за його безпосередньої участі важко пораненого Бортника вивезли літаком на лікування до Австрії.

Мандат Інтерполу на арешт і вислання іноземних громадян, як правило, сумніву не піддається і виконується одразу — для країни, яку просять здійснити вислання, важить лише те, чи влада, яка просить про депортацію, має на це право. Українська Генпрокуратура, поза всяким сумнівом, його мала. І те, що у Швейцарії вирішили провести власне розслідування, зумовлювалося лише тим, що частина злочинів (і вельми суттєва частина), в яких звинувачувалися троє, була здійснена на території Швейцарії.

Можна собі уявити, що розслідування проводилося швейцарськими властями з усією ретельністю. Наслідки такі: 27 лютого 1995 р. суддя з питань слідства кантону Невшатель видав постанову про його припинення, оскільки інформація, надана з боку України разом з клопотанням про вислання і надання правової допомоги, не підтвердилась. З усією певністю було встановлено, що «фальшива гарантія ніколи не була надіслана до Національного банку Парижа (Базель) і що навіть якби вона була туди надіслана, то бажаного результату все одно не було б досягнуто» (настільки безглуздо й неграмотно виглядав документ, поданий українською стороною на доказ звинувачень, — це пояснили представники швейцарських правоохоронних органів). Ще раніше, в січні 1995 р., слідчі на підставі свідчень і результатів численних експертиз, погодилися з реальністю поставок, виконаних фірмою, і визнали, що кількість постачених нафтопродуктів не є предметом спору.

Від певного часу «Украгротехсервіс» теж не говорить про кількість нафтопродуктів і старається не згадувати про «фальшиву гарантію». Тепер ідеться про якість поставок (вміст води, сірки), транспортні видатки і таке інше. Важливо «зберегти обличчя» і довести — була переплата, не мав права «Даміана-банк» знімати гроші. Банк же, наполягаючи на своїх правах (і дуже серйозних обов'язках) гаранта контракту, доводить, що він повинен був у встановлений термін (у реальності — серйозно порушений, що тягне за собою штрафні санкції для порушника умов контракту) провести відповідні виплати. Водночас банк і фірма «Гленкур» погодились, що, справді, була сума, помилково стягнена з «Украгротехсервісу», але вона становить усього 191 тис.доларів і була повернена концерну ще в листопаді 1994 року. У свою чергу, «Украгротехсервіс» спочатку (у вересні ц.р.), визначив суму своїх претензій у 600 тис. доларів, але згодом, на тристоронній зустрічі представників «Даміана-банку», «Украгротехсервісу» і фірми «Гленкур», що відбулася 24 листопада ц.р., раптом знову постала сума в 19 млн.доларів (коли точно — то 19.330.826).

Для подальших переговорів з метою з'ясування взаємних претензій та вирішення справи 18 листопада до Києва прибули лондонський адвокат Греєм Ааронс, що захищає інтереси фірми «Гленкур», та метр Жан-П'єр Отц, швейцарський захисник трьох заарештованих (незважаючи на зняття з них обвинувачень, вони залишатимуться у в'язниці, поки Федеральний суд Швейцарії не вирішить справи про їх видачу властям України). Однак із представниками «Украгротехсервісу» закордонним юристам зустрітися не вдалося: всі без винятку посадові особи, причетні до переговорів, виявилися хворими. А пан Бортник, на здивування адвокатів, переказав, що він «не має права зустрітися з ними»...

У всій цій справі багато що дивує панів Отца і Ааронса, і своїми враженнями вони поділилися на зустрічі з журналістами, що відбулась у приміщенні «Даміана-банку». Їх дивує, що, маючи результати експертиз, зокрема, проведених в Україні (науково-правова експертиза Інституту держави і права ім.В.Корецького, економічна експертиза, виконана працівниками Інституту нафтової промисловості, аналіз якісних показників, представлений фірмою «Сейболт-Україна», — дочірнього підприємства незалежної міжнародної експертної організації, штаб-квартира якої в Лондоні), і знаючи, що розслідування у Швейцарії довело, по суті, відсутність складу злочину, Генеральний прокурор України упродовж більш як року продовжував наполягати на своїх обвинуваченнях. Метр Отц висловився з цього приводу в достатньо жорсткій манері: «Зазвичай я дуже дипломатично висловлююсь про представників влади. І, безперечно, сказав би, що «пан Дацюк ввів в оману швейцарські власті», коли б не його остання стаття, опублікована в листопаді 1995 р. (йдеться про публікацію в «Українській газеті» № 16 (81) від 2 листопада — Л.Т.). Пан Дацюк продовжує наполягати на своїх твердженнях, хоч абсолютно певно знає, що проведене слідство (а він був з цілковитою точністю поставлений до відома про слідство, що велося в Швейцарії) дійшло зовсім інших висновків».

Величезний подив, більш того, обурення, викликає в адвокатів те, що українська прокуратура намагається перевести досить тривіальну комерційну ситуацію у кримінальну. Метр Ааронс зауважив з цього приводу: «За 35 років своєї роботи я мав справу з багатьма міжнародними контрактами. Коли йдеться про контракт на 200 млн.доларів, комерційні суперечки — річ звичайна. Але це є незвичайним — це спроба зробити цю справу кримінальною. Упродовж всієї своєї практики я жодного разу не стикався з подібним випадком».

Жан-П'єр Отц додав: «Я був особливо шокований, почувши заяву представника прокуратури в засіданні київського міського арбітражного суду 27 листопада. Йшлося про призупинення арбітражного процесу, про що просили обидві сторони — «Даміана-банк» і «Украгротехсервіс», які вступили між собою в переговори з метою досягти мирової угоди. І позиція Генпрокуратури була висловлена гранично ясно: «Якщо я дозволю здійснитися угоді, більше не буде кримінальної справи. Значить, в жодному випадку я ні на яку угоду не погоджусь».

Будучи адвокатом у Західній Європі, я не звик до того, щоб влада, яку має в юридичній системі генеральний прокурор, була настільки великою».

Було поставлене запитання: як довго троє затриманих залишатимуться під арештом? «Закон не нав'язує ніякого терміну, — відповів пан Отц. — Федеральні судді повинні дуже серйозно розглянути це питання. Адже не можна легковажити, коли висувається звинувачення проти Генерального прокурора — якщо твердять, що він обманув швейцарські власті (а тепер і пишуть про це), значить, існують пояснення і документи, які це підтверджують. Досьє становить собою том на 1000 сторінок. Суддям належить виконати величезну роботу».

Українські журналісти зауважили, що про позицію пана Дацюка більш не йдеться — він уже не генпрокурор. На це пан Ааронс відповів: «Проблема не в людині, яка займає певне крісло, а в самій організації. Переконливо демонструючи, як генпрокурор може зловживати владою, ця справа свідчить: в інтересах Української держави змінити свою юридичну систему і передати юстиції її природні права, дозволивши існувати у незалежний спосіб».

Адвокат фірми «Злагода» Віктор Здоренко, що веде захист Ю.Звягільського, сказав: «Я був радий почути те, що розповів пан Отц. Радий тому, що робота, виконана нами в Україні, і робота, проведена швейцарськими юристами, незалежно одна від одної привели до ідентичних висновків. Іноземних колег дивує, яким чином суто комерційна суперечка була переведена у площину кримінальної справи. Все лихо в тому, що у нас, на жаль, політика досі превалює над законністю, а не навпаки, як це має бути у правовій цивілізованій державі. Я радий, що нинішній міністр юстиції чудово розуміє цю ситуацію».

На прохання УНІАН ситуацію навколо «справи Звягільського» прокоментував Петро Шейко, голова тимчасової депутатської групи, що на початку жовтня виїздила до Ізраїлю і зустрічалася з колишнім в.о. прем'єр-міністра. «Мені за останній рік в парламенті і поза ним доводилося чути чимало тих «крикливих» справ, — сказав П.Шейко. — У принципі, я дивлюся на ці речі філософськи. Довіряючи (може, десь трохи наївно) нашим правоохоронцям, думав: якщо на рівні Генпрокуратури вноситься подання, то воно повинне бути абсолютно обгрунтованим і підтвердженим фактами. Але, на жаль, я не можу дочекатися закінчення і передачі до суду хоча б однієї такої справи — щоб можна було зорієнтуватися, яким чином діяла прокуратура, наскільки обгрунтованою була її позиція. Бо балачки — це одна справа, але в деяких моментах Генпрокуратура, здається, дала маху. А якщо ці рейки десь переводяться на авторитет держави, то це — абсолютно небезпечний факт для України — держави, яка є членом Ради Європи. Не знаю, яким чином діятиме новий Генпрокурор, але думаю, що він серйозно подивиться на цю проблему. Вона не може «висіти» і формувати громадську думку».

За сприяння адвокатів Звягільського, кореспондентові УНІАН вдалося мати телефонну розмову з Юхимом Леонідовичем стосовно «Даміана-банку» і його особистої ситуації. Ось його слова (у викладі): «Всі твердження про те, що я нібито був серед засновників «Даміана-банку», що акціонером його є шахта, якою я керував, не мають під собою жодних підстав. Все це легко перевірити, будь-які таємниці тут виключаються — у мене в голові не вкладається, кому знадобилося таке безглуздя, така низькість у прагненні очорнити моє ім'я. Я прожив своє життя чесно і сміливо дивлюся людям в очі. Працював усього на двох роботах — на шахті (в тому числі 28 років директором) і мером свого міста. Шахтарі — народ прямий і рішучий, злодюг і шахраїв розпізнають одразу, хіба б вони мене терпіли, якби мали за непорядну людину? Я пишаюсь їхньою довірою до мене.

Найбільша помилка в моєму житті — те, що я пішов працювати в уряд. Зробив це, бо мене переконували, що мій досвід керівника потрібен у важкій для України ситуації. Ми працювали, не шкодуючи сил, колективно, колегіально, разом з найрізноманітнішими спеціалістами до дванадцятої ночі у мене в кабінеті просиджували, шукали варіанти раціонального виходу з надзвичайно важкої матеріальної і фінансової ситуації в Україні. Так було визначено варіант продажу за кордон авіаційного гасу з резервів, який через тривале зберігання втратив свою якість, так були вишукані можливості альтернативних поставок палива в Україну. «Даміана-банк» брав участь в усіх цих операціях на цілком офіційних засадах, попередньо органи СБУ здійснили належну перевірку, яка підтвердила його високий професіоналізм та надійність. Виконані за допомогою банку операції допомагали збивати інфляцію, знижувати ціни на нафтопродукти, знімати «нафтову» залежність України. У розробці цих операцій брали участь представники багатьох відомств, всі рішення проводилися через уряд і Верховну Раду, не було ніякої «закритості». Існує величезний масив документів, все зафіксовано, все легко перевірити. Але будь-які об'єктивні свідчення відкидаються, вперто шукається компромат.

А однак я вірю, що істина переможе. І я зможу повернутися на Україну. Живу, чекаючи цього».

Лариса ТРИЛЕНКО (УНІАН).

ГРЕБЛЯ СТОЇТЬ,

але її вже затопило море чуток

***О**СТАННІМ часом телеефір, газети поширюють інформацію про можливість аварії на Каховській ГЕС, малюють картини, від яких кров холоне в жилах. Начебто величезна хвиля змете все навколо, знищить прибережні міста й села. Лише за кілька днів до штабу цивільної оборони області зателефонували 150 чоловік з проханням «сказати всю правду»...*

— Це вже не перший сплеск дезинформації, — повідомив кореспондентові «Голосу України» начальник штабу цивільної оборони Володимир Білоконь. — Ми офіційно спростували легковажні сенсації, але не зайве ще раз роз'яснити людям дійсний стан речей.

Каховську гідроелектростанцію — останню ступінь Дніпровського каскаду — введено в дію в жовтні 1955 року. Геологічні умови створу ГЕС складні і різноманітні, що змусило будівельників подбати про додаткові засоби забезпечення надійності. Обсяг лише бетонних і залізобетонних робіт становив 1426 тисяч кубічних метрів, земляних — 34700 тисяч, цегляного накиду і брукування — 937 тисяч кубометрів. Варто сказати, що 30-метрову руслову греблю, яка прилягає до правого берега 70-метровим врізом у кам'яні породи вапняків, зміцнено матеріалами з гірської маси, бетонними кубами, дренажним банкетом. Протифільтраційний підземний контур греблі створений водонепроникним понуром із суглинків і верховим металевим шпунтом. Непогамований натиск потоку води, що залишається, знімається дренажем...

Але не будемо втомлювати читача технічними деталями електростанції. Багато років тому науково-дослідний інститут «Гідропроект» колишнього Союзу РСР і нещодавно, у серпні 1995 року, солідна організація під назвою «Укрголовмістекспертиза» обстежили Каховську гідростанцію і зробили висновки. Якщо коротко, суть їх така: у надійності греблі сумніватися не треба, істотних змін у її технічному стані не сталося. Щоправда, міст через Дніпро, через який щодня проходить величезна кількість транспорту, нерідко з необмеженими габаритами ваги, потребує певного ремонту, бо деякі його конструкції дещо зносилися. Треба або розпочати ремонт мосту, або запровадити суворіший режим руху транспорту — знизити швидкість до 20 кілометрів на годину, габарити ваги — до 16 тонн тощо. Проте зазначимо, що стан греблі і стан мосту — це, як кажуть у сусідній Одесі, дві великі різниці. Міст не впливає на рівень надійності греблі.

— І все-таки трішки потеоризуймо, уявімо на мить, що внаслідок якихось незвичайних обставин греблю прорвало. Що тоді буде, Володимире Савовичу?

— Обставини, про які ви кажете, важко уявити, тому нашу тему можна було б і закрити. Але через те, що тепер знято чимало заборон на інформацію, коли можна міркувати й на заборонені теми, які, до речі, завжди хвилюють населення, спробуймо розширити наші знання про стихійні лиха. Краще вже займатися прогнозуванням, оперувати теоретичними викладками, ніж лякати людей вигадками, як це дехто робить у засобах масової інформації щодо Каховської ГЕС. Чи не помітили ви закономірність: чутки з'являються здебільшого у періоди, коли люди внаслідок кризових явищ у суспільстві переживають психологічне навантаження? Не здивуюся, якщо з фінансовим падінням якогось чергового «Аско» чи місцевого «МММ» почнуть застерігати від нового Тунгуського метеорита.

Теоретичні розрахунки гіпотетичного руйнування нижньодніпровського каскаду гідроелектростанцій довго тримали в таємниці, наче простому смертному нецікаво знати про параметри руйнівної сили води, рівень її можливого підняття, зону затоплення населених пунктів... Звичайно, боронь Боже, дожити нам до якоїсь глобальної катастрофи, коли одночасно почнуть руйнуватися Київська, Кременчуцька, Запорізька чи інші електростанції, але, повторюю, теоретично можна змоделювати наслідки будь-якої стихійної аномалії.

Не є винятком і модель аварії на Каховській ГЕС. Картина її в сучасному уявленні видається не зовсім приємною. Найвищий рівень води, якщо вона з 16-метрової висоти виплеснеться в річище Дніпра, сягне 4,2 — 4,6 метра, зона тимчасового затоплення охопить площу 340 квадратних кілометрів у Херсоні, Новій Каховці, Цюрупинському, Голопристанському, Білозерському та інших районах. Цілковито постраждають від води 18 населених пунктів, в яких мешкають більш як 55 тисяч чоловік. Рух поїздів на деяких ділянках залізниці припиниться на 48—90 годин, а транспорту через греблю — на 45—87 діб. Як це буде на прикладі, скажімо, Херсона? Певно, що на житловому масиві Корабелів, де, до речі, розміщені суднобудівні та судноремонтні підприємства, вода може затопити одноповерхові будівлі, виробничі приміщення. У центральній частині міста, за прогнозом, штучна повінь сягне вулиці Леніна. Вода потече по низинах, балках, руслах маловодних річок, на зразок Вірьовчиної, аж поки зупиниться на певних позначках...

Але всі мають усвідомити, що цього ніхто не допустить. Система захисту населення, плани щодо запобігання стихійному лихові, незважаючи на його умовний характер, не лише прогнозують у наукових установах, а й практично забезпечують відповідні служби. Людей заздалегідь повідомлять про небезпеку, якщо така з'явиться, вчасно зорієнтують у ситуації, для відвернення наслідків аварії будуть оперативно мобілізовані значні людські ресурси і матеріальні засоби. Отже, треба спокійно реагувати на фантастичні вигадки. Бо, інакше, піддавшись необгрунтованій паніці, боятимемося навіть зайти до своєї оселі через те, що кожний будинок теоретично також може розвалитися з якоїсь причини.

Підстави трохи непокоїтися мають хіба що дачники з лівобережжя Дніпра. Але з іншого приводу. Чи не щовесни їм завдає чималих клопотів повінь — під водою опиняються сади, будиники. Представники дачних колективів зверталися до нашого штабу із запитанням: чи не пов'язані весняні повені з примхами Каховської ГЕС? Ні, не пов'язані. Дачі побудовано без урахування рекомендацій і застережень спеціалістів, з порушенням відповідних норм, от і доводиться їхнім власникам з тривогою поглядати на рівень води у Дніпрі. Але, повторюю, це вже проблема іншого плану.

Інтерв'ю взяв
Іван КАЛИНИЧЕНКО.

***У** МИКОЛАЇВСЬКІЙ області навколо Південно-Української АЕС раз по раз спалахують просто-таки лавиноподібні пристрасті: про неї говорять на різних зібраннях природоохоронці й просто мешканці регіону, їй присвячують публікації й передачі засоби масової інформації. Говорять і пишуть в, так би мовити, тривожно-негативному ключі. Про те, скажімо, що демонтовані там парогенератори — небезпечні джерела іонізуючого випромінювання, й спроможні завдати непоправної шкоди здоров'ю населення. Або: на АЕС переповнені ємкості-сховища, в результаті радіоактивні відходи витікають за її межі. Особливий лемент здіймається напередодні так званої продувки Ташлицького водосховища: воно ж, мовляв, забруднене понад усякі норми — ото Південному Бугу загрожує радіаційна катастрофа...*

Сховалися за... проклньонами

То хто ж насправді забруднює Південний Буг: АЕС чи промислово-комунальні суб'єкти?

Проклньони на адресу АЕС, варто зазначити, лунають на тлі й справді катастрофічного забруднення Південного Бугу й Бузького лиману. Однак не радіоактивними, а промислово-побутовими відходами. В результаті численних проривів водопровідних мереж, закупорень систем каналізації, постійного скидання у водоймища забруднених і заражених господарсько-побутових стоків, що стає причиною інфікування холерним вібріоном тюльки Бузького лиману, яку широко вживає тутешній люд. Миколаївщина вже кілька останніх років стає в Україні холерним епіцентром. Не був винятком і минулий рік.

Ще після спалаху в області холери в 1991 році було прийнято спеціальне розпорядження Кабінету міністрів України щодо стабілізації в цьому регіоні санітарно-епідеміологічного стану, попередження нових масових захворювань. Тоді ж намічено й заходи, що мали, зокрема, перепинити шлях до лиману забрудненим стокам.

Мали, та не перепинили. Отож навіть під випуском головної насосної станції каналізації забрудненість води нерідко перевищує допустимі норми в сотні й тисячі разів. Практично всі житлові масиви Миколаєва на лівому березі Інгулу, що впадає до Південного Бугу, й Бузького лиману — в «облозі» забруднених стоків, бо надто часті закупорки зливових мереж; ще й промислові підприємства й комунальні служби не виявляють особливої турботи щодо недопущення забруднення річок та лиману. Чого варта природозгубна «діяльність» самого лише Первомайського м'ясокомбінату, що скидає до Південного Бугу неочищені, по суті, стоки. А ще ж нечистоти з тваринницьких ферм, побутове сміття, яким у багатьох населених пунктах щедро «пригощають» річку. Тож уже на підході до Південноукраїнська вона вкрай забруднена. А нижче за течією ще ж Вознесенськ, Миколаїв з їх водоканалізаційним господарством, що перебуває в критичному, часто аварійному стані...

— Отож, чи може охайний забруднити замурзаного? — резонно запитує завідувач промислово-санітарної лабораторії СЕС Південноукраїнська Юрій Паначев, маючи на увазі тутешню АЕС та без її участі вкрай, вибачайте, на слові, загиджений Південний Буг.

А що й справді без участі АЕС, він може довести, як мовиться, з цифрами й фактами в руках. Щодо отих парогенераторів, скажімо, то їх демонтовано тут 13 штук, та всі вони надійно ізольовані від зовнішнього середовища й ніякого радіаційного впливу на нього не справляють. Щодо «річок радіаційної води», то робота АЕС, констатує спеціаліст, справді пов'язана з утворенням твердих і рідких радіоактивних відходів, але для них тут є спеціальні сховища, які ще не заповнені, отож про «грандіозні розливи» й мови бути не може. А щодо Ташлицького водосховища, то радіаційного забруднення води в ньому не було й немає: згідно з чинними в Україні допустимими рівнями у питній воді може бути до 18,5 беккерелей, а у водосховищі, вміст якого для пиття не призначений, цей рівень сягає лише 0,09 беккереля. На Південно-Українській АЕС, стверджує лікар-гігієніст, контрольна межа радіаційного забруднення не перевищує жодного з параметрів.

Власне, про все це охочі можуть останнім часом дізнатися й безпосередньо на самій АЕС. Її дирекція періодично влаштовує своєрідні «дні відкритих дверей», на які запрошує журналістів, працівників природоохоронних органів, представників руху «зелених». Мета ставиться, зокрема, й така: попередити всілякі страхітливі домисли щодо діяльності станції. Бо оті безпричинні пристрасті, що раз по раз розпалюються, не тільки вводять людей в оману, а й не можуть не нервувати персонал АЕС. А він, щоб не припускатися помилок, має працювати в стабільно спокійній обстановці... І все ж пристрасті, нема-нема, та й спалахують.

— Складається ситуація, — вважає Ю. Паначев, — за якої справжні губителі природи ховаються за зливою проклньонів на адресу АЕС.

Ні, він зовсім не стоїть на позиції беззастережної довіри до керівництва АЕС та безконтрольності за її діяльністю. Навпаки, як ліквідатор аварії на ЧАЕС 1986 року, сам безпосередньо наразився на згубний вплив неприборканого «мирного» атома, тож і вважає, що АЕС має бути під постійним контролем природоохоронних органів, громадськості, преси. Й сам немало робить, аби такий контроль не слабшав. Уводночас небезпідставно вважає: нічого перетворювати АЕС в очах людей на якогось там злодійського монстра, що постійно зазіхає на їхнє здоров'я й життя. Бо коли діяльність станції людям не загрожує, то страх, що його постійно нагнітають, може-таки, справді, неабияк зашкодити їхньому здоров'ю. Та ще й за отими проклньонами на адресу АЕС, як уже мовлено, ховаються ті, хто прямо причетний до спалаху в області епідемій холери, посилення інших інфекційних захворювань. Ось би проти кого передовсім ополчитися широкій громадськості! Й домогтися, аби рішення центральних та регіональних органів щодо поліпшення на Миколаївщині санітарно-епідеміологічного стану таки виконувалося. Бо хоча зараз епідеміологи джерела холери тут і закрили, та заслуга в цьому не так людей, як самої природи — настала прохолодна пора. Але ж за нею, відомо, прийде нове літо...

Георгій ВОРОТНЮК.

Миколаївська область.

Освіта

Жебракувати у держави — то найлегше

СКЛАДНІШЕ САМИМ ЗАРОБЛЯТИ ГРОШІ

На запитання оглядача «ГУ» відповідає ректор Тернопільської академії народного господарства Олександр УСТЕНКО

— То, вочевидь, добре, що в Тернополі з'явилася ще одна академія. Але складається враження, Олександре Андрійовичу, що сьогодні чи не кожний райцентр прагне мати свій університет.

— Бачте, в даному разі, з нашим вузом, йдеться не про зміну вивіски, а саму суть навчального закладу. А загальний процес, про який ви згадали, випливає з магістральної лінії, визначеної Міносвіти, щодо зміни структури навчальних закладів з подальшою їх інтеграцією до міжнародної системи освіти. То вже інша річ, як у нас це подекуди роблять. Бо перехід вузів до нової якості вимагає серйозної підготовки до такого кроку, істотної перебудови, а не кампанійщини. А дехто прагне просто не відстати від сусіда, хоча не має для того бодай найменшого козиря. Втім, не треба робити з цього трагедії — саме життя розставить усіх на ті місця, яких вони заслуговують. Тим паче, що Міносвіти останнім часом доволі пильно придивляється до цих процесів, аналізує їх і спільно з іншими урядовими структурами прагне навести у цій важливій справі порядок.

Певно, що зробити це протягом одного року чи двох — неможливо. Бо треба зміст організації освіти і самого навчання привести у відповідність з новим статусом, що його одержали вчорашні інститути.

— Тобто зміст навчання має відповідати новим назвам, новим призначенням.

— Тільки так. Лише після цього Україна зможе укласти угоди з цивілізованими країнами про конвертованість дипломів, виданих нашими вузами. Щоби наш лікар чи економіст відчував себе фахівцем і щоб сприймали їх не тільки в Тернополі чи Бердичеві, а й у Парижі, Нью-Йорку, Тель-Авіві...

— І все-таки ваш інститут безболісно переніс перехід до нової якості чи були якісь проблеми?

— Без проблем ніколи не обходиться: таке життя. А от чи болісно?.. Я б не сказав. Бо ми готували фахівців з багатьох спеціальностей на новому професійному регістрі. Провідні закордонні вузи вже протягом кількох років охоче приймають наших студентів і викладачів як на навчання, так і на стажування. У такий спосіб більш як 130 наших спеціалістів набули досвіду за кордоном, а багато закордонних викладачів читають лекції в нас, у Тернополі. Отже, певний імідж — і в Україні, і за її межами — ми вже мали. До речі, про нашу систему підготовки спеціалістів знають у багатьох країнах, зокрема в Англії, Нідерландах, Росії...

Після того, як наш інститут здобув академічний статус, ми одержали змогу самі, без довгих погоджень у верхах, змінювати напрями підготовки, затверджувати відповідні робочі програми, вибирати, на які спеціальності можемо збільшити набір студентів, а від яких, можливо, взагалі відмовитися.

Скажімо, сьогодні Україна доволі відчутно потерпає через брак правників, які добре знають економіку. Так, правників готують у багатьох університетах та юридичних інститутах. Але майбутні фахівці здебільшого спеціалізуються на тому, як викривати злочинців, як доводити їх вину з допомогою тієї чи іншої статті Кримінального кодексу. А ось з господарським правом усе значно складніше. Бо в даному разі юрист мусить не тільки знати закон, а й основи економіки. Лише за такої умови він знаходитиме оптимальне й безпомилкове рішення. Тобто потрібен передусім такий правник, який поєднує у собі два фахові напрями: юридичний та економічний.

На це, до речі, звернув увагу академік Мамутов у Донецьку. І почав працювати в цьому доволі перспективному напрямі. Ми, по суті, стали його послідовниками, але й досі не знаходимо відповідної підтримки. Бо класичний підхід до класифікації спеціальностей, за якими готують майбутніх спеціалістів у вузах, такий: правознавство. Чисте правознавство. А там, далі, хай уже людина спеціалізується, набуває досвіду. Але подивімося довкола: сьогодні, як повітря, потрібні повсюдно юристи, котрі добре знають арбітражну справу, трудове законодавство... Бо з'явилася велика кількість фірм, спільних підприємств, концернів та акціонерних товариств, де щодня постають складні запитання, відповіді на які можуть дати лише кваліфіковані юристи. Та й самі проблеми господарського права, усього, пов'язаного з цивільним законодавством, стали такі складні, що навіть правник з досвідом не завжди може правильно зорієнтуватися.

Одне слово, це доволі серйозна проблема, яку відразу, так би мовити, за одним махом не розв'язати. Потрібна добре продумана, розроблена на перспективу система підготовки таких фахівців у масштабах всієї країни. Як на мене, то на цю спеціальність треба набирати людей, які вже мають за плечима юридичний технікум або досвід роботи у фірмі чи СП. Потрібна й така організаційна робота, щоби студенти мали тісні зв'язки з економічним середовищем, перебували в тому динамічному, складному процесі. Лише за таких умов матимемо симбіоз нової синтезованої спеціальності — юриста-економіста.

Або взяти проблему захисту інформації, особливо електронної, в банківській, фінансовій та інших структурах, що з кожним днем набирає дедалі гострішого значення. Отже, потрібні й відповідні спеціалісти. Тому ми отримали державне замовлення на підготовку таких фахівців. Раніше ми самі цього не зробили б, хоча й мали факультет (тепер — інститут) комп'ютерно-інформаційних технологій, добре підготовлені викладацькі кадри. Інша річ — академія, яка наділена певними автономними правами.

— Ви згадали про підготовку правників з виразним економічно-господарським ухилом. Але для цього потрібні не лише нові програми, нові курси лекцій, а й — і це, вочевидь, найголовніше — добре підготовлені викладачі і досвідчені практики. Де їх узяти у невеликому Тернополі?

— То є, звісно, проблема — і немала. Але хтось мусить зробити перший крок, ступити на заміноване господарче поле, щоби його поступово розміновувати. А точніше — звести докупи досвідчених правників й економістів, розробити нові програми, підготувати й видати грунтовні підручники... Ми могли б спокійно вичікувати, жити зі старим багажем і не ускладнювати собі життя. Але вже маємо кілька таких курсів. Гадаю, що проблеми з працевлаштуванням у наших випускників з цією спеціальністю не буде.

Ми доволі активно скористалися і з досвіду зарубіжних спеціалістів, які почасти читають лекції в нашій академії. Саме з їх допомогою ми і визначили правильний напрям підготовки спеціалістів цього профілю і оте найголовніше: як зробити, щоб дві лінії — правнича й економічна — перетнулися. А як уже піде далі, покаже саме життя.

— З якими зарубіжними вузами маєте найтісніші стосунки?

— Ми уклали контракти на співпрацю майже з трьома десятками вузів. А за орієнтир взяли європейську вищу школу. Хоча не відкидаємо позитивні моменти і з практики вузів США та Канади.

В основному орієнтувалися на вищу школу Німеччини, Нідерландів, Великобританії... Підтримуємо тісні зв'язки з болгарами і поляками, які надбали значний досвід переходу до роботи в умовах посткомуністичного суспільства.

Візьмімо хоча б проблеми страхової політики у фінансовій діяльності, що польські вузи пройшли вже давно. І вона, ця політика, в них пристосована до умов перехідного періоду. Свої перші стосунки в Польщі ми зав'язали з Вищою інженерною школою у Радомі, де була сильна школа страхування. Не так давно підписали договір на співпрацю з Познанською економічною академією.

Комплексний підхід до удосконалення навчального процесу дає нам змогу «відірватися» від примітивних умов і побачити, що вже зроблено за кордоном і що з того можна запровадити в нас. Тобто скористатися з багатого зарубіжного досвіду.

— Олександре Андрійовичу, багато українських вузів потерпає від фінансової скрути. Ви нічого про це не говорите. Вам що, справді вдалося цього уникнути?

— Нам усім треба чимшвидше позбутися старих хуторянських уявлень стосовно роботи того чи того вузу. Мовляв, якщо це педагогічний інститут, то він має займатися лише букварями. Та аж ніяк ні! То хибний і недалекоглядний шлях. І сьогодні, коли різко зменшилися державні асигнування на вищу школу, ми пожинаємо гіркі плоди такого хуторянського розуміння пріоритетних напрямів вищої школи.

Ми вже давно мислимо поіншому, і своє призначення сприймаємо інакше. Бо якщо ми вчимо інших, як займатися бізнесом, якими шляхами можна заробити гроші, то чому самі не можемо мати розгалужену систему, яка давала б змогу заробляти кошти для нормального функціонування всього вузу. І в такий спосіб поступово створити модель навчального закладу, фінансованого з різних джерел.

Ні, ми нічого нового не придумали. Бо візьмімо перший-ліпший американський університет — і що там побачимо? Він на 15—20 відсотків фінансований з державного бюджету, а решту заробляє сам.

Отже, крім традиційного навчально-наукового, ми створили і виробничо-комерційно-фінансовий комплекс. Є навіть проректор з питань фінансів і бізнесу. Саме він і думає над тим, як заробити гроші, що працюватимуть на всі напрями діяльності академії.

Тепер маємо 12 фінансових структур. Академія стала організатором створення трьох страхових компаній, є акціонером двох банків, у тому числі одного закордонного, має власну кредитову спілку і розгалужену систему виробничо-комерційних структур, зокрема і Торговий дім.

Нам передали радгосп, де практикуються в основному студенти Інституту аграрного бізнесу, маємо власний млин, на черзі — відкриття власної пекарні... Усе це не просто структури, де заробляємо гроші для нормального функціонування академії, а і той життєвий полігон, де перевіряємо життєздатність розробок наших науковців, де наші студенти, майбутні економісти, бізнесмени вчаться жити і працювати в нових умовах.

Вчаться робити життя поновому. З користю для себе і для України.

З ректором розмовляв Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

Спорт

«Динамо» збирається в дорогу

Відсвяткувавши Новий рік, чемпіони країни з футболу — гравці київського «Динамо» — збираються в дорогу. Як відомо, перший етап підготовки до другого кола чемпіонату динамівці за традицією проведуть у німецькому містечку Руйті. Після повернення з Німеччини кияни візьмуть участь у московському турнірі «Кубок Співдружності». Нарешті, в лютому вони готуватимуться в Ізраїлі. Там і визначиться основний склад колективу.

З інформованих джерел ми дізналися, що ніхто з гравців «Динамо» (Київ) не залишив команду. Повністю вилікувався і працює в основній групі Віктор Леоненко. Є й поповнення: 25-річний захисник, вихованець ставропольського футболу Олександр Горбачов, який останнім часом виступав за клуб «Камаз» (Набережнє Челни) та 23-річний нападаючий з «Прикарпаття» (Івано-Франківськ) Петро Русак. Нагадаємо, що Русак у списку найкращих бомбардирів чемпіонату з вісьмома м'ячами йде слідом за лідерами — одеситом Тімерланом Гусейновим та івано-франківцем Павлом Іричуком, у яких по дев'ять влучень.

До еліти не потрапили

Хокеїсти молодіжної збірної України, які порадували нас перемогою на старті чемпіонату світу, взявши гору над одноліттками із США — 4:3, в наступних матчах групового турніру зазнали поразок від фіннів і швейцарців з однаковими рахунками — 1:4 та канадців — 1:8. До числа команд, які вибороювали нагороди, українські хокеїсти, зрозуміло, не потрапили. Вони грають у турнірі за 7—10 місця разом зі збірними Словаччини, Швейцарії, Німеччини. У першому матчі команда України перемогла словаків — 6:3. Збірна, яка посяде 10 місце, вибуває з групи А.

У таких ситуаціях, до якої потрапила юніорська збірна України, починають згадувати, що цей колектив, як правило, не мав ніякої підтримки. Виявляється, не знайшлося 10 тисяч доларів, щоб придбати ігрову форму. Для порівняння повідомимо, що збірна Росії лише на підготовчий період (сюди не входить вартість форми) отримала 250 (!) тисяч доларів. З такими грошима можна було спокійно і ретельно готуватися, проводити товариські зустрічі, брати участь у міжнародних турнірах.

А наші бідолаги і зібралися поспіхом, і зіграли таким самим гбом.

Розпочали підготовку до Олімпіади

Баскетболістки жіночих збірних України та Австралії, які вже забезпечили собі путівки до олімпійської Атланти, розпочали серйозну підготовку до цієї події. Ці команди перебувають нині в Києві і, починаючи з останнього дня старого року, змагаються між собою.

Спершу ці напружені й цікаві матчі гралися в Палаці спорту. Але в тій споруді холодніше, ніж на вулиці. Тому головний тренер українок Володимир Рижов вирішив, що ліпше переїхати до зручного, затишного і теплого залу спорткомплексу «Меридіан». До того ж, сьогодні о 18.00 тут клубна команда В.Рижова — «Динамо» (Київ) — у матчі групового турніру Кубка європейських чемпіонів приймає московський ЦСКА.

Ну, а в серії Україна—Австралія поки попереду гості. Вони виграли перших три матчі: 99:85, 77:72 та 107:78.

Наставник австралійок Том МА сказав нашому кореспондентові:

— Ми дуже задоволені прийомом. І суперник у нас сильний — чемпіон Європи. Видно, що українська збірна — мисляча команда. Високої думки я й про мого колегу пана Рижова. Він відомий тактик. Але багатьом його вихованкам, на жаль, бракує технічної підготовки. У складі збірної України виділив би Марину Ткаченко. Чудовий майстер...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Ми зустрілися випадково. Хоча Віктор, знаю, прочитавши цей рядок, неодмінно поправить: «Випадковостей на світі не буває. На все є воля Божа...»

Отож, з Господньої волі одного літнього дня на майдані 700-річчя Черкас мене зупинив божественної краси спів. Наблизившись до гурту людей, котрі слухали його, побачила незвичайний ансамбль — кількох скромно вбраних хлопців і дівчат. Хто вони? «Небесні ластівки», — відповіли з гурту, — змішана українсько-американська група євангелістів.

Коли ансамбль закінчив спів, на середину майдану вийшов красивої зовнішності чоловік. «Віктор Браницький — американський проповідник», — зашептали в натовпі...

Останнім часом, як і багатьом, мені випадало слухати проповідників, але те, про що і, головне, як говорив Віктор, — не було схоже ні на кого. Він звертався до людей, до їхніх сердець із щирістю, любов'ю і болем, що, здавалося, каміння чуло його. Кілька разів над майданом зависала важка хмара, з якої ось-ось могла зірватися злива... Та лиш тоді, коли Віктор скінчив молитву: «Господи, благослови країну мою, Україну», — над містом зашумів рясний дощ...

Так ми познайомилися. Згодом разом з Вікторовими супутниками, Труїтом Лосоном, президентом спілки баптистів штату Міннесота, Денісом Портом, професором музики (це він організував ансамбль «Небесні ластівки»), Скотом Ларсоном, психологом, Володимиром Білоусом, старшим пресвітером на Черкащині, відвідали Канів, Чигирин, села області, де працювали два десятки дитячих «таборів пригод», організованих молодими людьми з Міннесоти. Це були незабутні враження: від щасливих облич дітей, яким дозволялося усе, до не менш сяючих посмішок дорослих, котрі творили пригоди разом зі своїми вихованцями...

Під час цих мандрівок Віктор Браницький розповів мені свою незвичайну історію.

Пройду дороги несходимі...

— Народився і виріс я у Києві, на Пушкінській. Батько мій Серафим Ксенофонтович був полковником, кандидатом технічних наук, **керівником проекту** Київського військового округу. Мама, Любов Ісаївна, працювала інструктором міськкому компартії, директором 48-ї школи. Ясна річ, у такій родині не могло бути й мови про Бога. Лиш бабця моя Ольга учила мене «Отче наш», вона ж і охрестила у Володимирському соборі, щиро вірячи, що тепер я не потраплю до пекла...

У 1970 році, навчаючись у КДУ на факультеті іноземних мов, я познайомився з американкою українського походження. Це була напрочуд вродлива, розумна і незвичайна дівчина. Ліля вірила в Бога. Ми покохали одне одного з першого погляду. Я намагався осягнути її духовний світ, однак для мене, сучасного (так я думав) хлопця, комсомольця, спортсмена (тоді я вже провів кілька матчів за дубль київського «Динамо»), це було недосяжне.

Через рік, коли до Києва знову приїхала Ліля, ми разом пішли до євангельської церкви. Пам'ятаю, на кафедрі церкви я прочитав слова, що потрясли мене: «Бог є любов». А я ж кохав Лілю, і цей вислів запав мені в душу: якщо Бог — це любов, то Бог — це прекрасне, думав я. 1974 року я викладав англійську мову в інституті легкої промисловості і, як завжди, в останні роки, жив мріями про зустріч з коханою. Цього разу, коли Ліля приїхала, ми зрозуміли, що далі несила так жити: вона — в Америці, я — в Україні. Вирішили одружитися. Ліля мені казала: «Вітю, я знаю, мені з тобою буде нелегко, адже ти невіруючий»... На що я відповідав: «Хто ж тут невіруючий?» Я знаю — Бог є...

У Палаці одружень на Печерську шлюб відмовили реєструвати: з «органів» надійшов лист, нібито я «божевільний». Ми обходили з Лілею всі лікарні, поліклініки, але вирок мені було винесено остаточно: він божевільний, тому не може одружитися з американкою і виїхати до США. Батька мого вже не було в живих, а мама, досі безмежно віддана комуністичним ідеям, взяла свій партквиток і віднесла у райком: «Якщо влада оголосила мого сина божевільним, — сказала вона, — то божевільна сама влада і партія...» Після цього мама, звичайно, вже не працювала директором школи, а мій брат — на Українському телебаченні.

Що нам залишалося з Лілею? Поїхали до Москви, в американське посольство. У цей час СРСР готувався підписувати знамениту Гельсінську декларацію... Тому клопотання посольства США про нас не залишилося поза увагою. Сталося диво: 31 травня 1975 року мене «випустили» з СРСР. Я став, мабуть, першим українцем, котрого за 58 років комуністичного режиму не «видворили», а випустили на волю... Я був щасливий, що буду з коханою разом, від серця дякував Богові.

У Міннесоті я усвідомив своє українство. Мені було сором, що деякі діти, народжені в Америці, розмовляють українською краще, ніж я. Викладаючи в університеті Міннесоти технічний переклад, російську мову та літературу, я вивчав усе про Україну. Мені відкрилися не бачені досі правдиві обрії історії мого народу, культури, літератури. Водночас я багато читав теологічної літератури, ходив з дружиною та її рідними до церкви.

Минуло три роки. Я глибоко поважав почуття своєї родини, але сам не відчував Господа у серці. Перелом стався з народженням нашого первістка — Тані. Пологи в Лілі були надзвичайно складні, вона перебувала між життям і смертю. І тоді я звернувся до Бога: «Господи, я вірую в Тебе! Прийди в моє серце, порятуй її і дитину нашу». Спас відгукнувся в мені. Бог поступово наповнив мене новою суттю. Я кинув палити, вживати алкоголь.

... Лише через 14 років розлуки з рідним Києвом, котрого я міг бачити лише в сні та мріях, я знову ступив на землю своєї Батьківщини. Ми мали з Лілею уже четверо дітей, і вона, у ту першу поїздку до України, вся тремтіла від остраху: а що як мене арештують? Але був уже 1989 рік. До проголошення незалежності України залишилося два роки. Але розкріпачена думка вже витала не тільки над Софією, а й по всій Україні. Я серцем відчув: слово Боже, моя праця потрібні моєму народові. Шість місяців поспіль щороку я проводжу нині у мандрах Україною.

Коли я зустрічаюсь з жінками-селянками — у білих хустках, з натрудженими, зболеними від праці руками, — перед моїми очима постає образ моєї бабуні-трудівниці Ольги Олексіївни... Дивлюсь у їх засмучені зневірені очі і намагаюсь роздмухати в них Божу іскру і переконати: переживемо ми тяжкі часи, потрібно лиш вірити в це і творити одне одному добро, бути чистосердечними і щирими у своїх помислах і діях.

Я хочу донести людям найголовніше: не можна починати нове життя без віри. Духовні жебраки ніколи не будуть щасливі...

Останнього свого приїзду ми були на Черкащині. Побували на могилі Тараса Шевченка в Каневі, співали його улюблені «Псалми Давидові», відвідали батьківщину Богдана Хмельницького — Чигирин, Холодний Яр.

Церква, до якої я належу, побраталася з церквою міста Золотоноша. Ми допомогли збудувати там храм.

На Черкащину з Міннесоти прибувають контейнери з гуманітарною допомогою, з медичним обладнанням. Працюють тут також час від часу американські лікарі, агрономи. Християнський центр, який я очолюю у Києві, має свої інститути, в яких можна здобувати освіту...

Одне слово, я щасливий, що знову і знову повертаюся на свою Батьківщину. І повсякчас повторюю молитву: «Осіни, Господи, животворящою своєю рукою поля і ліси, ріки і гори, долини і степи, весь працелюбний, талановитий терпеливий мій народ, мою Україну!»

Записала **Лідія ТИТАРЕНКО.**

«Білі метелі» Василя Простопчука

Василь Простопчук — редактор популярної волинської обласної газети «Віче». За фахом — журналіст, а за покликанням — поет-лірик, поет-сатирик, поет-піснярʼ... Заявив про себе, коли вже зозуля літ тридцять накувала. Але його ніжна інтимна лірика, влучне сатиричне слово засвідчили про непересічність таланту. Сьогодні Василь Простопчук — автор кількох поетичних, сатиричних і дитячих книг, зокрема «Дерева, що поруч ростуть», «Кажу вам про любов», «Люби мене шалено!», «Кленове листя», «Скоромовки», збірок волинських бувальщин. А нещодавно у київському видавництві «Феміна» вийшла його книжка «Білі метелі», до якої ввійшли вибрані та нові твори автора: лірика, гумор, сатира...

Мені подобаються вірші колеги-журналіста. Прості і зрозумілі:

Лиш батькове прощання на вустах
І мамин із сльозою поцілунок
Нам не гірчать невірністю, а так
У кожному цілунку — зради трунок.

Мимоволі посміхнешся, коли прочитаєш:

— Ти такий, ти сякий...
— Ти також не остання...
Поцілунок терпкий,
Мов хвилина мовчання.

У коротких Василевих гуморесках є щось від доброго народного гумору, лаконічне і влучне слово, невигадана ситуація...

Нас обмануто таки,
Бо усі донині
Підневільні мужики
В Україні вільній.
Або ще отаке:
Люди питають:
— Чом день при дні
Ціни зростають,
Голови — ні?
Щодня у нас
Життя обнова:
як не Указ,
то Постанова.

«Білі метелі» — книжка про нас з вами. Як живемо, що думаємо, над чим сміємося...

Богдан БЕРЕКЕТА.
Волинська область.

Точка зору

Закон «на виріст»

ТЕМОЮ чергової прес-конференції, організованої Київською Спілкою журналістів для представників столичних засобів масової інформації, стало обговорення проекту закону про рекламу, що має стати основним правовим документом, який регулює умови рекламної діяльності в Україні. В дискусії взяли участь народні депутати України М. Жулинський та Л. Лук'яненко, спеціаліст з питань міжнародної реклами професор Т. Еванс (США), працівники рекламних агентств.

Можна з певністю сказати, що на тлі найсуперечливіших думок та оцінок українських реформ сам факт обговорення цього проекту — вірна ознака формування нової соціально-економічної реальності в країні, що позначила спрямованість руху в бік ринкової структури господарства. Бо принцип дії реклами має у своїй основі механізм вільного вибору покупцем товару, виробленого за умов конкуренції, чи то пак, ринку. Тут, щоправда, треба й визнати, що в цьому розумінні закон підготовлено начебто «навиворіт» — під ті форми відносин у суспільстві, що ще тільки складаються і передбачають статус юридичної особи для всіх громадян держави загалом.

На цю особливість законопроекту, слухання якого має відбутися на сесії Верховної Ради, звернув увагу у своєму виступі М. Жулинський. Він зазначив, що зона його активної дії має охоплювати не тільки нинішню ситуацію, а й перспективи її розвитку, з урахуванням розширення сфери ринкових відносин та активного залучення до економічного життя країни іноземного суспільства. Це означає, що вже нині має бути закладено законодавчу основу для рівноправної взаємодії усіх суб'єктів рекламного ринку, визначено темпи й характер його формування, передбачено можливості забезпечення економічної ефективності партнерів різних рівнів, включаючи державу.

Образно кажучи, реклама — це не температура, а градусник для вимірювання температури, що є в стрижневій ланці: держава — виробник — споживач. «Нормальна» позначка — це, коли, за мірками, прийнятими в світовому товаристві, законом гарантовано легальну, пристойну, чесну й достовірну рекламу. Тоді само собою зрозуміло, що рекламований товар не може бути вироблений підпільно, поза сферою податкової системи. «Висока» температура фіксує ситуацію, в якій нечесній торгівлі відповідає нечесна реклама, що вводить (зумисне чи ні — інше питання) покупця в оману щодо якості товару. Правила гри визначаються не намірами та прихильністю партнерів одне до одного, а, повторимо, тільки законом, що визначає вихідні позиції та можливі переміщення всіх дійових осіб на ринку. Причому в конкретних умовах України, з її специфікою та особливостями.

Показово, що професор Т. Еванс, американський спеціаліст, який три роки працював в Україні, виокремив саме цей аспект проблеми, нагадавши нам загальновідому, але добряче, здається, у нас забуту за останні роки істину, що будь-яка реклама починається з рекламування життя, властивого народові, його менталітету, звичаїв, звичок. І виробництво рекламного продукту цілком співвідносне — і за витратами, і за отримуваним прибутком — із самостійною галуззю народного господарства. Це й називається в усьому світі — рекламна індустрія. В сусідній з нами Польщі доходи від реклами за один попередній рік становили 180 мільйонів доларів. На думку пана Еванса, Україна, з її колосальним і незаповненим ринком, цілком може стати французьким еквівалентом у Східній Європі.

До речі, відгомін французького досвіду пролунав у виступі Л. Лук'яненка, який розповів про поправки, внесені до розділу, що стосується мови реклами. Освоювати власний інформаційний простір можна й треба, заповнивши його рекламним продуктом, виготовленим державною мовою. До законопроекту внесено уточнення, що українська мова на території України є єдиною мовою реклами. Це тим більше важливо, що нинішня ситуація на ринку товарів дає приклади, що називається, «від протилежного» буквально на кожному кроці. Магазини, ларки, кіоски забито імпортною продукцією, і покупцеві розібратися просто в їх призначенні (не кажучи вже про якість) можна хіба що з англо-українським словником на руках.

Цікаво, що найгостріші суперечки як між спеціалістами, які готували закон, так і на самій прес-конференції, розгорнулися навколо його «заборонних» статей. Зокрема, тих, що цілком обмежують рекламу тютюну та алкоголю. І журналісти, і народні депутати, причетні до розроблення проекту, погодилися в тому, що не рекламувати — не означає не вживати. Заборонений плід — завжди солодкий, і ще — гарантований шлях до купівлі й продажу неякісних виробів. Треба не забороняти, а виробляти розумні обмеження.

По суті, вся дискусія навколо законопроекту про рекламу підтвердила важливість визначення прав і можливостей споживача на отримання повноцінної інформації про світ товарів і послуг з достовірних і відповідальних джерел. Виготовлення й розповсюдження реклами мають стати узаконеним процесом, яким можна управляти паралельно з процесом вживання рекламованих товарів. Це і є той шлях, яким можна вийти до цивілізованого світового простору рекламного бізнесу. Про те, як це важливо і вчасно, свідчить звернення Європейської асоціації рекламних агентств до українських законодавців з проханням про прискорення прийняття закону про рекламу. Немає потреби нагадувати, що з цим зв'язаний приплив серйозного інвестиційного капіталу в Україну.

Поставити процес розвитку рекламного бізнесу під законодавчий контроль — означає створити умови і для вітчизняного, і для зарубіжного товаровиробника працювати у правовому полі ринку, стимулювати високу якість послуг і товарів для населення.

Ігор ЗАСЄДА,
голова Київської організації Спілки журналістів України.

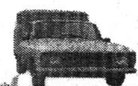
РЕАЛИЗУЕТ СО СКЛАДА В ХАРЬКОВЕ

тел/факс /0572/ 432-827
тел/0572/ 381-655, 476-894

АВТОИНВЕСТСТРОЙ

УАЗ
31512
31514/ЛЮКС
3741/ ПРОМТОВАР.
3909/ ФЕРМЕР
3303, 330318/ТЕНТ
3962/САНИТАРНЫЙ
2206/МИКРОАВТОБУС

ВАЗ
21043, 21053
2106, 21061
2107, 21083
21093, 21099
21213 "ТАЙГА"

ГАЗ
3102/ЛЮКС
31022/УНИВЕР.
31023/САНИТАРНЫЙ
31029-51,31029

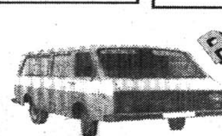
АЗЛК
2141
23352
/ПИКАП

ИЖ
2715/ГРУЗОВОЙ
27151/ПИКАП
27156/ГРУЗОПАССАЖИР.
21251/КОМБИ
М-412 ИЭ

ЗАЗ
1102
"ТАВРИЯ"
1105/5 ДВЕРЕЙ

ЗА БЕЗНАЛИЧНЫЕ КАРБОВАНЦЫ

ГАЗ
33021/ГАЗЕЛЬ
3309/ГР.ТУРБОДИЗЕЛЬ
4301/ГР.ДИЗЕЛЬ
4509/САМОСВАЛ, ДИЗЕЛЬ

RAF
22038 /ПАССАЖИРСКИЙ
22038-02 /ЛЮКС
2915-02 /СКОРАЯ ПОМОЩЬ
2914-01 /РЕАНИМАЦИЯ

3311 /ГРУЗОПАССАЖИРСКИЙ
33111 /ГРУЗОВОЙ
2920 /ИЗОТЕРМИЧЕСКИЙ
2925 /МИЛИЦИЯ/ПОЖАРНЫЙ

НОВЫЕ АВТОМОБИЛИ

ПО ВОПРОСАМ БАРТЕРА ОБРАЩАТЬСЯ ПО ТЕЛЕФОНУ: /0572/14-00-14

Поршневая группа

(гильза, поршень, палец, кольца, вкладыши, прокладки)

ДЛЯ АВТОМОБИЛЕЙ...

КамАЗ, МАЗ, КрАЗ, ГАЗ-53, ЗИЛ-130, ИКАРУС, УАЗ, ГАЗ-24, Москвич-412, ВАЗ, ЗАЗ, ГАЗ-21

...И СЕЛЬХОЗТЕХНИКИ

Т-150, МТЗ-80, -82, ДТ-75, «Дон», «Нива», «Колос», для двигателей: Д-240, СМД-14, -18, -20, -22, -31, -60

ЗАПЧАСТИ для ГАЗ-53: коленвал, диск сцепления ведомый, корзина сцепления, распредвал.

ЗАПЧАСТИ для КамАЗа: выжимной подшипник.

Плунжерные пары, распылители, форсунки **для МАЗ, СуперМАЗ, КамАЗ, КрАЗ, Т-150.**

Оформление и отгрузка за 10 минут!
КМП «ЭВО», Киев, ул. Улитина, 43 (Святошино)

Тел. (044) 452-1215, 450-9195 (с 9.00 до 17.00)

Корпорация
Конверсия г. Харьков
8-0572-26-13-85 факс 26-01-42
постоянно предлагает к реализации поршни всех модификаций (ВАЗ, ГАЗ, КамАЗ, СМД и др.).

З нагоди Новорічних і Різдвяних свят щирі вітання і найкращі побажання Всеукраїнського Акціонерного банку ВАБАНК акціонерам і клієнтам нинішнім і майбутнім та всім добрим людям України

VABANK БАНК

Предприятие реализует со склада в Днепропетровске:

— шпалы железнодорожные деревянные широкой колеи пропитанные;

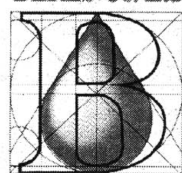
— пиломатериалы необрезные хвойных пород (сосна) толщиной 25—50 мм.

Телефоны: (0562) 44-27-72, 45-80-40, 44-72-81, факс (0562) 44-72-81.

АО «ГИДРОТЕХНИКА» ПОЗДРАВЛЯЕТ

своих партнеров и клиентов с Новым годом и Рождеством.
Счастья и удачи в Новом году.
Звоните, мы по-прежнему работаем для Вас.
(044) 483-60-16, 488-42-63.

BÉRES Co. Ltd.

Нет ничего лучше, чем шаловливый ребенок

Привет, ребята! С вами тоже такое бывало, когда вы безо всякой причины были настроены так, как старое пианино? Или утром, после десятичасового сна тяжело было раскрыть глаза. Со мной такое бывало. Несмотря на то, что я ем много фруктов, а на обед еще и салат, поскольку мама считает, что у них много витаминов, и от этого я вырасту большой. Но выяснилось, что этого тоже недостаточно. Приятель отца сказал: это очень хорошо, что я ем так много фруктов, так как они богаты витаминами, но все же многих жизненно важных элементов нет и у них. Я очень удивился этому, но дядя сказал, что у них нет достаточного количества микроэлементов. О таких элементах я до сих пор не знал. Я знаю только плоские, круглые и большие элементы типа «Голиаф». На это он ответил, что речь идет не о них, микроэлементы невооруженным глазом увидеть нельзя. И предназначены они не для дистанционного управления автомобилем, а для управления моим организмом, в случае, если я их съем. По крайней мере они помогают прогнать усталость. Тогда я спросил, как мне съесть эти микроэлементы, если я их даже не вижу. Выяснилось, что другие ученые дяди уже собрали пять различных микроэлементов, важных минеральных веществ и, конечно же, витаминов, и затолкали их в одну таблетку столько, сколько именно и достаточно для одного ребенка в день. Детям от 4-летнего до 1-летнего возраста в день необходима одна таблетка, растворенная в стакане воды, до 14-летнего возраста — две таблетки. Таблетка растворилась, и вы можете пить напиток с фруктовым вкусом. Все так просто! Я еще не сказал, как называется этот очаровательный диск? Витакид Береш. Выпью в день один-два стакана Витакида, и всегда буду в своей стихии.

Витакид Береш —
Естественное здоровье в детском возрасте.

Организация реализует со склада в г. Днепропетровске

ШИНЫ и АККУМУЛЯТОРЫ

для грузовых и легковых автомобилей, сельхозтехники, погрузчиков и мотоциклов.

Самовывоз и вагонные поставки.

Тел.: (0562) 44-00-44, 44-54-48; факс 44-24-06.

Зміни та доповнення до «Інформації про випуск акцій відкритого акціонерного товариства «Центральна нафтогазова компанія»

VII. Перелік і результати попередніх емісій цінних паперів

1. Закрите акціонерне товариство «Центральна нафтогазова компанія» випустило прості іменні акції в кількості 80 (вісімдесят) штук номінальною вартістю 1000000 (один мільйон) крб. на загальну суму 80 000 000 (вісімдесят мільйонів) крб. Випуск акцій зареєстровано Київським міським фінансовим управлінням 6 грудня 1995 р. за № 197.1.95.

2. У власності керівних працівників 60% простих іменних акцій закритого акціонерного товариства «Центральна нафтогазова компанія».

3. У період передплати акцій одна акція закритого акціонерного товариства «Центральна нафтогазова компанія» обмінюється на одну акцію відкритого акціонерного товариства.

4. Якщо акціонер закритого акціонерного товариства «Центральна нафтогазова компанія» не захоче стати акціонером відкритого акціонерного товариства, то його акції викуповує товариство і розповсюджує серед інших учасників.

У номер

● *Київ*

Лицедії-вертепники з держадміністрації

Новорічні свята для дітей — особлива радість. Коли сяє блискучими вогнями ялинка, коли можна побавитися в одному колі з лісовими й степовими звірятами, поспівати колядок і щедрівок, подивитися новорічну казкову виставу. Такі святкові новорічні забави з подарунками й двадцять безплатних вистав організували лицедії-вертепники з Управління культури Ленінградської райдержадміністрації Києва для дітей із малозабезпечених і багатодітних родин, сиріт і дітей-інвалідів, які постраждали від аварії в Чорнобилі, у молодіжному культурному районному центрі «Данко». Окрім цього, в десяти базових школах району відбуваються вистави для дітей із малозабезпечених родин із призами і подарунками. Веселі видовиська клубу веселих і кмітливих, молодіжні ігри для старшокласників, новорічний концерт для ветеранів війни та праці, святкові «вогники» влаштувала райдержадміністрація для восьми тисяч дітей. Голова адміністрації Дмитро Болгаров своїм розпорядженням із позабюджетного рахунку виділив на заходи 6 240 мільйонів карбованців.

● *Крим*

Який час, таке й вітання

Уже вдруге Крим зустрічає Новий рік на годину раніше, аніж уся Україна. Встановлений колишнім президентом автономії Юрієм Мешковим московський час завдав багато клопоту мешканцям півострова. Так, за 20 хвилин до Нового року мешканців півострова привітав Голова Верховної Ради Криму Євген Супрунюк. Потім після невеликої паузи на екрані телевізорів з'явився Борис Єльцин із зверненням до мешканців своєї країни, однак пляшки шампанського довелося відкорковувати у цей час і кримчанам. А коли виступав Президент України Леонід Кучма, стрілки годинників на півострові вже показували першу годину ночі.

● *Одеса*

На Дерибасівській — Криса-актриса

На головній вулиці Одеси триває захоплююче театралізоване дійство «Новорічні пригоди супер- мишенятки Миші». До численної дітвори, що збирається тут, приходять, окрім традиційних Діда Мороза та Снігуроньки, лукава Криса-актриса та Кіт-бовдур, які розігрують різноманітні сценки та влаштовують змагання.

Крім того, до новорічних свят, більш як 12,5 тисячі юних одеситів — вихованці дитбудинків, діти-інваліди отримали подарунки, закуплені міськвиконкомом. А школярики та вихованці дитсадків — корисну книжку «Що не мо і що мо» про правила дорожнього руху.

● *Луцьк*

Святкування тривалістю в півмісяця

Завдяки старанням працівників відділу культури Луцького міськвиконкому, жителі та гості обласного центру зможуть спостерігати святкові новорічно-різдвяні дійства протягом п'ятнадцяти днів. Так, у Луцьку стартує другий Міжнародний фестиваль «Різдвяна містерія-96», в якому візьмуть участь театри ляльок Англії, Франції, Німеччини, Польщі, Росії, Білорусі та України. А в парку культури та відпочинку ім. Лесі Українки проходитиме різдвяне свято «Нова радість стала», згодом — святкове дійство «Христос родився». Урочистості продовжать науковий симпозіум «Традиції різдвяної драми», виставка образотворчого мистецтва та конкурс вертепів і різдвяних дійств. У школі-гімназії № 14 проходитиме фестиваль дитячих фольклорних колективів «Світлиця-96». А ще у Луцьку відбуватиметься конкурс бального танцю «Юність-96» за участю дитячих колективів із Києва, Житомира, Львова, Кіровограда, Бердичева та інших міст України.

Нас вітають з п'ятиріччям

Шановні журналісти та весь колектив редакції газети «Голос України»

Вінницька міська Рада народних депутатів та її виконавчий комітет щиро вітають вас з 5-річчям з дня утворення «Голосу України».

Це знаменно, що перший номер вашого часопису вийшов у перший день 1991 року. Того року, який приніс Україні таку довгожданну і вистраждану у віках незалежність. І з перших же днів ваш колектив показав чітко визначену позицію і громадську свідомість, які стали одним із визначальних факторів у створенні держави Україна.

І сьогодні ви продовжуєте виконувати нелегку місію, що покладена на ваші плечі. Нести слово правди народу України у такий нелегкий і переломний для нашої країни час. Ваш внесок у розбудову молодої незалежної держави неоціненний.

Вітаючи усіх вас із п'ятирічним ювілеєм, хочу побажати, перш за все, міцного здоров'я, родинного благополуччя, нових творчих злетів і здійснення усіх мрій і задумів, щоб ніколи не притуплювались ваші гострі пера, а в повсякденній роботі ви керувались основними принципами — чесністю, об'єктивністю і правдивістю.

Дмитро ДВОРКІС,
голова міської Ради народних депутатів.

***

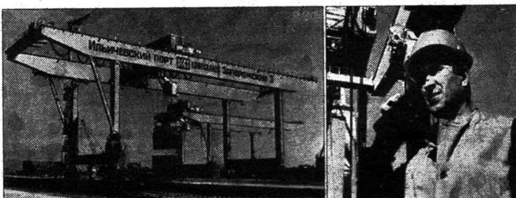
Шановні друзі, прийміть найсердечніші привітання з вашим 5-річчям. Ми цінуємо газету «Голос України» за ту увагу, яку вона приділяє всебічному висвітленню питань економіки, історії та культури Черкащини, особливо відзначенню 400-річного ювілею славетного гетьмана Богдана Хмельницького. Щиро бажаю вам нових творчих здобутків, щастя, добра, нових ювілеїв.

З повагою
В. ЦИБЕНКО,
голова Черкаської обласної державної адміністрації.

Надійними та елегантними бувають не лише люди, а й крани

Вітчизняний стиль

Українські портовики й машинобудівники вишукують можливості створення вітчизняного портального крана

Чи знаєте ви, скільки портальних кранів — отих самих, стріли яких височать над спорудами приморських міст, — є в Україні? Обізнані стверджують: понад 1100. І додають: більш як дві третини з них, пропрацювавши 20 з лишком років, потребують, у кращому разі, капітального ремонту, в гіршому — заміни. А значить — коштів, причому немалих. «Латати» старі крани портовики ще якось «латають», а ось придбати нові... Вітчизняні машинобудівні заводи їх не випускають, ціни ж на імпортні надто «кусаються». Отож доводиться обходитися тим, що є. А це значно стримує вантажно- розвантажувальні роботи, неповмірно подовжує строки обробки суден у портах. Втрачаючи час, останні втрачають гроші. Ті самі, яких бракує на придбання нових кранів. Зачароване коло?

— Поки що так, — говорить головний інженер чорноморського порту «Південний» Юрій Омельченко. — Але це коло можна і слід розірвати. Як? Створивши наш, вітчизняний, портальний кран. Тим більше, що добрий приклад ми вже маємо. Щоправда, це стосується випуску козлового крана. Про приклад портовиків Іллічівська «Голос України» недавно розповів у кореспонденції «Фінські крани із запорізькою «статурою» й чорноморською душею». Не будемо повторюватися, нагадаємо лише, що з ініціативи керівників та інженерно-технічних працівників Іллічівського морського порту, які зуміли об'єднати свої зусилля із зусиллями фінської фірми «Коне крані нордік» та Запорізького енергомеханічного заводу, створено перші напіввітчизняні козлові крани (фінни надали технічну документацію, поставили для майбутніх кранів електроніку, усілякі механізми, а запоріжці — виготовили металоконструкції й деякі вузли). Спільні «дітища» (а вони вже працюють у порту) не лише потужні, надійні, а й ... елегантні. Одне слово, крани світового рівня. Але — не світової ціни. Бо на кожному з них, завдяки такій кооперації, портовики зекономили по півмільйона доларів. То чому б не піти тим же шляхом і при випуску портального крана? Почати його спільне виробництво з якоюсь іноземною фірмою, а поступово, з набуттям досвіду й розміщенням усіх комплектувальних на українських підприємствах, перейти до цілком вітчизняного портального крана.

Асоціація морських торгових портів України створила ініціативну групу з провідних спеціалістів, яка й зайнялася пошуком зарубіжних та вітчизняних партнерів, варіантів поєднання їх зусиль та коштів, вибором типу портального крана тощо. А недавно в порту «Південний» відбулися переговори, в яких взяли участь представники ряду українських портів, машинобудівних підприємств, науково-дослідних та проектних організацій та фахівці німецької фірми «МАН ТАКРАФ». Головував — Юрій Омельченко. Він не тільки задав конкретно-діловий тон розмові, а й прагнув розвіяти будь-які сумніви зарубіжних партнерів щодо спроможності української сторони брати адекватну участь у спільному виробництві кранів найсучаснішого рівня. Німцям, зрозуміло, було б ліпше виконувати замовлення українських портів на власних підприємствах, ні з ким не ділячись прибутками. Однак таких замовлень дедалі менше, а втрачати український ринок збуту їм теж не хочеться. Тож вони все-таки пішли на переговори щодо спільного виробництва портальних кранів. Хоча й не поділяли розрахунків української сторони щодо ціни майбутнього крана: в межах одного мільйона доларів. Бо ж самі продавали такі куди дорожче. Але така ціна цілком реальна, запевняв Юрій Омельченко. Бо, по-перше, не треба буде транспортувати громіздкі конструкції бозна-звідки (їх виготовлятимуть на українських підприємствах), по-друге, з дешевшого — не за якістю, а за вартістю — вітчизняного металу. Усе це здешевить кран.

Учасники переговорів роз'їхались по домівках, аби ще раз усе ретельно зважити. Ринок є ринок — нікому не хочеться втрачати. Нині ще важко сказати, хто стане партнером українських машинобудівників з випуску вітчизняного портального крана. Але в Асоціації морських торгових портів України переконані, що ідея створення українського портального крана обов'язково матиме своє продовження. Причому — в недалекому майбутньому.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

На знімках: перевантажувальний комплекс, оснащений найсучаснішими козловими кранами спільного виробництва фінської фірми «КОНЕ КРАНІ НОРДІК», Запорізького енергомеханічного заводу та Іллічівського морського порту, почав діяти; вантажопотік спрямовує ланковий 112-ї бригади докерів Євген Кривченков.

Фото Олега ВЛАДИМИРСЬКОГО.

ЗАЯВА
Проводу Української Консервативної Республіканської партії

Сьогодні в Україну прибуває міністр оборони США Перрі.

Планується провести трьохсторонню зустріч міністрів оборони: України — Шмарова, США — Перрі, Російської Федерації — Грачова в Первомайську.

Завтра заплановано піднести Україні і її народу різдвяний «подарунок» — підірвати в Первомайську ракетно-пускову шахту (ШПУ) і таким чином розпочати руйнування шахт, в яких раніше стояли стратегічні ядерні ракети.

Отже, готується завершення давно спланованої акції — остаточно зробити Україну беззахисною проти нахтупу імперіалізму і неоколоніалізму з метою перетворити нашу державу в безправну колонію іноземних держав, щоб можна було безконтрольно і безперешкодно грабувати багатства і плоди праці українського народу.

Україна зробила безпрецедентний крок — перша у світі добровільно стала на шлях ліквідації свого ядерного потенціалу.

Але це не означає, що керівництво України повинно своїми необдуманими діями завдавати економічних, екологічних, військових збитків нашій державі й підривати її національну безпеку.

ШПУ можуть мати багатоцільове використання в мирних цілях, бо це технічно і технологічно першокласно обладнані об'єкти, вартість яких кілька мільярдів доларів.

Зараз ці об'єкти руйнують, їх майно демонтують, розграбовують (десятки кілометрів кабелю, цінне обладнання тощо).

Верховна Рада України 18 листопада 1993 року прийняла Постанову про ратифікацію Договору СНО, в якій рекомендувала Президентові та Уряду України провести переговори з відповідними державами і міжнародними організаціями щодо можливості використання ШПУ в мирних цілях. УКРП завжди виступала проти повної ліквідації нашої ядерної зброї.

УКРП категорично виступає проти руйнування ракетних шахт і закликає громадськість України вжити максимальних заходів, щоб зірвати дії, спрямовані проти України.

Степан ХМАРА,
народний депутат України, голова УКРП.

Штучні алмази вивели в лідери

Полтавський завод штучних алмазів та алмазного інструменту не лише зупинив спад виробництва, а й домігся його зростання. Переорієнтувавши ринок збуту з російського на далеке зарубіжжя, підприємство знайшло надійних партнерів у Японії, Німеччині, США, Ізраїлі. Мало того, навіть деякі основні види сировини стало закуповувати: і дешевше, і стабільніше. На думку директора заводу Володимира Барабана, пробитися на насичений західний ринок вдалося завдяки високій якості, а також нижчій ціні на алмази та алмазний інструмент. Як наслідок, підприємство одержує довготривалі замовлення. Нині на заводі розроблено бізнес-план, реалізація якого має вивести підприємство у світові лідери з синтезу штучних алмазів. У полтавців з'явилися нові партнери в Китаї, Індії, Сінгапурі.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

Колектив апарату Верховної Ради України з глибоким сумом сповіщає, що 3 січня 1996 року після тяжкої тривалої хвороби помер **ПРИХОДЬКО Іван Федорович**, який понад 50 років працював в апараті, і висловлює глибоке співчуття рідним і близьким покійного.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ **ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23, телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.**
♦ **Рукописів не повертаємо.**
♦ **Листування з читачами — тільки на сторінках газети.**

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ **За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.**
♦ **Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.**
♦ **За точність викладених фактів відповідальність несе автор.**

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 331925.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311251.